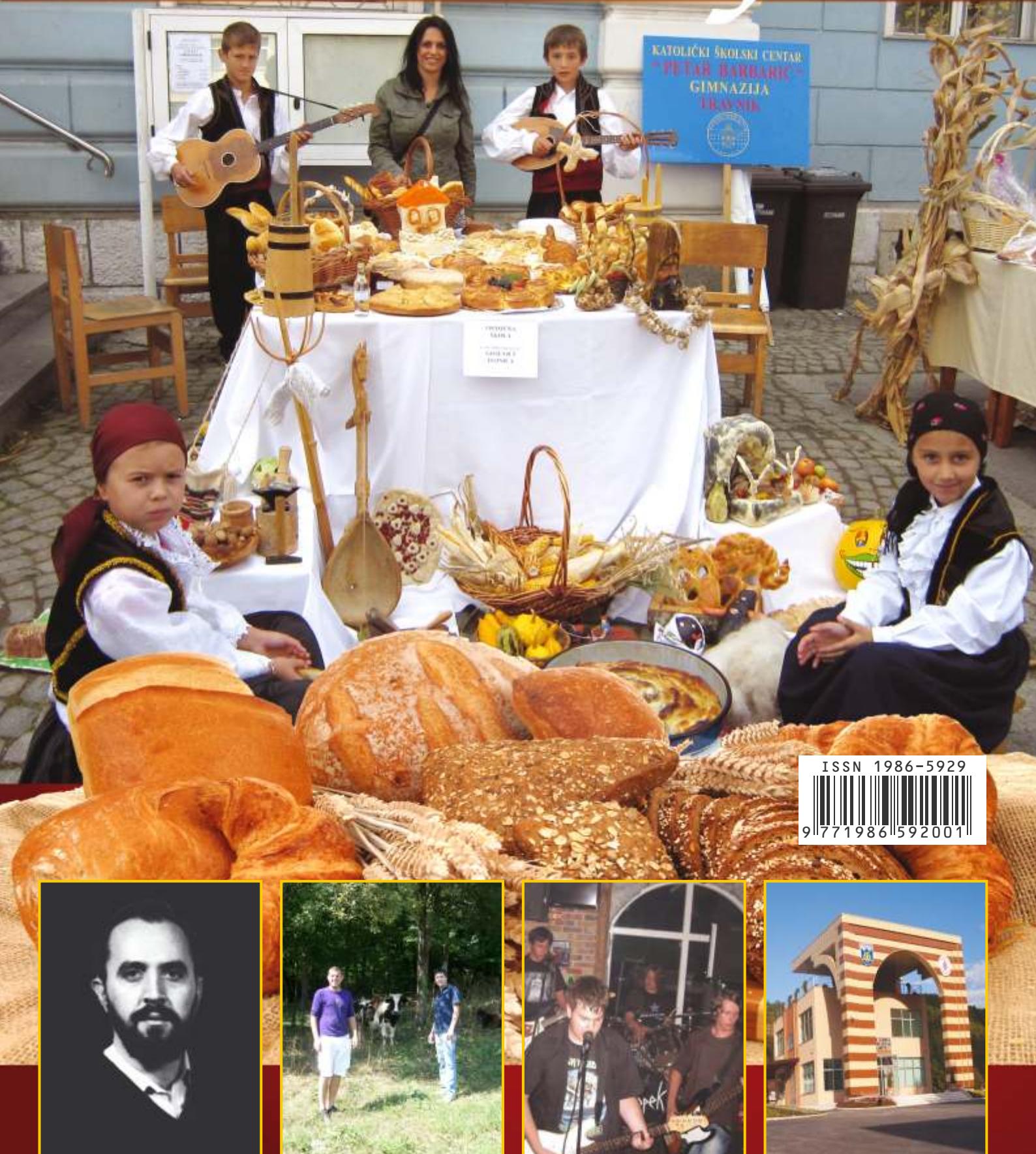

fojnicička škrinja

Broj 12
rujan/listopad 2011.
cijena 2 KM

ISSN 1986-5929

9 771986 592001

Economic®

ECONOMIC s.t.r. FOJNICA - 061 984 306

Više od 2000 artikala

- bijela tehnika,
- elekto i vodo materijali,
- oprema za kupaonice,
- keramičarske pločice
- sitni kućanski aparati...

ukratko, sve što nudi i Ecomic Vitez.

Svaki mjesec akcije do 15% na pojedine articke!

Uvedena fiskalna kasa, kartično plaćanje i plaćanje kreditnim karticama Raiffeisen banke. Uz ljubazno osoblje možete dobiti i savjet za rekonstrukciju kupaonica i kuhinja, dovozimo robu do potrošača i istu montiramo po želji kupca.

BUREGDŽINICA

GLAVOČEVIĆ

tel. 030 831 659
mob. 063 924 217
063 337 605

PEKARA

MAK

FOJNICA

tel. 030 831 530

Dragi naši čitatelji,

jesen je u našim baštama, mrzlina nam se spušta sa vrhova planina, vatrice pucketaju i nagovještavaju odmornije, kraće dane. Hoćete li u pospanim popodnevima pronaći malo vremena za Fojničku škrinju?

Ponovno vam donosimo živopisne pričice sa društvenih i kulturnih događanja koji su obilježili prethodna dva mjeseca života našeg gradića. Oldtimeri su krasili naše ulice kroz cijeli vikend, s njima smo se družili, gostili ih fojničkim prirodnim ljepotama i ukusnim domaćim delicijama.

Najveći događaj je zasigurno bio otvaranje Kulturnog centra kojemu je nazočilo mnoštvo ponosnih domaćina, ali i visoki predstavnici turske općine Umranije koja je naš grad pobratim od 1995. godine.

U ovom broju ćete pronaći i svoje omiljene teme o lokalnoj kuhinji, povjesnim i prirodnim ljepotama našeg kraja, o običnim životima naših sugrađana koji su kroz domišljanje o vlastitom egzistencijalnom opstanku svoje hobije pretvorili u životni poziv.

Ponovno koristimo priliku da vas pozovemo na suradnju, pišite sami ili nam pišite o čemu biste htjeli da vam pišemo...

Uz želju za dobrim zdravljem, pozdravljamo vas do sljedećeg broja.

CIJENE	U BOJI	CRNO- BIJELA
REKLAMNOG	- 1/1 stranica	150,00 KM
PROSTORA U	- 1/2 "	80,00 KM
ČASOPISU	- 1/4 "	40,00 KM
'FOJNIČKA ŠKRINJA'		
	- 1/1 stranica	100,00 KM
	- 1/2 "	60,00 KM
	- 1/4 "	30,00 KM
	- 1/8 "	20,00 KM

Fojnička škrinja, broj 12, rujan/listopad 2011.

izdavač: HKPD "Rodoljub" Fojnica

■ **glavna urednica:** Suzana Lovrić ■ **uredništvo:** Alen Cvjetković, Ivana Cvjetković, Jakov Gavran, Božana Tuka, Marko Tuka i Nikica Vujica ■ **urednički savjet:** Danijel Bošnjak, Lucija Bošnjak, Ivan Katavić, Katarina Migić i Franjo Miletić ■ **lektura:** Leonora Lovrić Drmač

■ **adresa:** Fojnica, Mehmeda Spahe bb ■ **tel.:** 063 369 169 ■ **e-mail:** fojnica.skrinja@gmail.com ■ **žiro-račun:** 3060510000031712 Hypo Alpe-Adria banka ■ **naklada:** 600 primjeraka ■ **tisk:**

"ŠTAMPARIJA FOJNICA" Fojnica

kolovoz/rujan 2011.

KRŠTENI

Karlo Šimunić

(Ružice Šimunić)

Lorena Miličević

(Loredana i Maje, rođ. Komšić)

Iva Knežević

(Siniše i Ivane, rođ. Perić)

Christina Oroz

(Maria i Zorice, rođ. Oroz)

Deana Đepić

(Deana i Marijane, rođ. Lucić)

Antonio Bošnjak

(Ranka i Ivane, rođ. Blaškić)

Lovro Oroz

(Ivice i Violete, rođ. Kutleša)

Lilli Grbavac

(Vedrana i Anabele, rođ. Bućo)

Tanja Džepić

(Tonia i Adele, rođ. Kalinić)

Clarissa Jozić

(Gorana i Marice, rođ. Markota)

Nela Cvjetković

(Miće i Ljiljane, rođ. Grubešić)

Karlo Oroz

(Dejana i Rozane, rođ. Gojsilović)

Ena Trogrančić

(Dalibora i Jelene, rođ. Kljajić)

VJENČANI

Kruno Miličević i Marijana Stanić

Dean Đepić i Marijana Lucić

Dario Oroz i Marijana Rajić

Goran Jozić i Marica Markota

UMRLI

Drago Bućo, 1936.

Luka Jurak, 1945.

Ljuba Taraba, 1924.

Josip Katana-Komšić, 1964.

Luce Rajić, 1923.

Fojnički fratri spašavaju Kozograd

Ana Popović

Fojnički fratri u suradnji s franjevačkom mladeži i ekoložima Fojnice pokrenuli su inicijativu za dislociranje RTV odašiljača iz srca Kozograda, ljetnikovca bosanskih kraljeva u kojemu je svojedobno boravila i posljednja bosanska kraljica **Katarina Kotromanić - Kosača**. Odašiljač koji emitira po okoliš štetne zrake, ugrožava prirodu na ovom jedinstvenom kulturno-povijesnom lokalitetu, tvrde inicijatori dislociranja odašiljača koji je na Kozogradu postavljen prije tri desetljeća.

"Zašto je televizijski odašiljač u srcu Kozograda ekološki i povijesni problem? Ekološki je zbog toga što njegove elektroinstalacije emitiraju po okoliš štetna zračenja koja izazivaju razne anomalije na stablima, biljkama, životinjama i ljudima koji su u blizini. Odašiljač narušava ljudsko djelo koje se stopilo s prirodom. Povijesni je problem u tome što je odašiljač instaliran u srcu Kozograda, povijesnog ljetnikovca (utvrde) i varoši bosanskih kraljeva. Ne samo da je narušen sklad ljudskoga i prirodnoga, već je nevjerljivo, svjesno ili nesvesno narušen jedan od temelja povijesnosti Bosne, njezine državotvornosti, cijelovitosti i bogate kulture", kaže fra **Nikica Vujić**, gvardijan fojničkoga Samostana.

Inicijativu za dislociranjem odašiljača s Kozograda, podržalo je skoro 90 posto posjetitelja web stranice Fojničkog samostana koji su glasovali u anketi o dislociranju odašiljača.

"Želimo javno ukazati na ovaj ekološki, povijesni, državotvorni i kulturni problem u našoj Fojnici i Bosni. Stoga, tražimo od odgovornih ljudi izmjene ovog komunikacijskog odašiljača s Kozograda na neko drugo mjesto, gdje će zasigurno činiti manju štetu", kaže gvardijan Samostana u Fojnici, ustanove koja stoljećima brine o kulturnom i povijesnom naslijeđu Bosne.

Osim protiv odgovornih za postavljanje odašiljača na Kozogradu, skupina Fojničana na čelu s fratrima, podigla je i glas protiv nesavjesnih posjetitelja ovog lokaliteta koji iza sebe ostavljaju gomile smeća. I jedni i drugi uništavaju rijetko viđenu cjelinu ljudskog i prirodnog elementa, povijesni i kulturni lokalitet čije uništavanje treba svakako zaustaviti.

III. međunarodni oldtimer festival

Ana Popović

Prvog rujanskog vikenda brojni Fojničani i posjetitelji iz okolnih mjesta uživali su u defileu starih automobila, okupljenih na III. međunarodnom oldtimer festivalu. Među vozačima i posadom 42 stara automobila zatekli smo brojne stare, ali i nove sudionike festivala. Ovdašnjoj publici najpoznatiji je Mađar **Rudolf Adamko**. U Fojnicu je i ove godine stigao sa američkim buickom, nešto mlađim od buicka iz 1922. godine koji se mogao pogledati na ranija dva festivala.

"Ovo je drugi automobil iz moje kolekcije, proizveden je 1928. godine. Kao što vidite to je vrlo lijep stari automobil. Supruga i ja kao i svake godine uživamo ovdje u Fojnici, a eto nas i dogodine", kazao je Adamko. On je i ove godine dobio nagradu za najstarije vozilo na festivalu.

No, pažnju posjetitelja pljenili su i drugi automobili. Među njima i engleski AC iz 1951. godine. U Fojnicu ga je dovezao britansko-fojnički par koji trenutačno živi na Hvaru, **Blaženka i Roger Hudson**.

"Ja sam Fojničanka, rođena Trograničić. Suprug mi je Britanac i evo došli smo na ovaj fojnički festival. Oduševljeni smo svime i sumnjam da ćemo ubuduće propuštat ovakve događaje", ispričala nam je Blaženka Hudson. Ona i Roger nagrađeni su kao par koji je na Festival došao iz najudaljenijeg mjesta, a pripala im je i nagrada za naj vozilo po izboru građana.

Najtežu posadu imala je Bela iz Mađarske, najveselija, a ujedno i najzahtjevnia ekipa bili su Splićani, najbrojniji članovi su OTK zapadne Hercegovine, najstariji vozač bio je **Muharem Omanović**, a najbolja vozačica **Katica Omanović**. Konkuren-cija je bila jača nego ikad, kažu organizatori.

"Ove godine imamo četiri vozila iz 30-ih godina prošlog stoljeća. Po kvaliteti i posjećenosti ovaj je festival dosad najbolji. Imamo sudionike iz Velike Britanije, Mađarske, Italije, nekoliko klubova iz Hrvatske i, naravno, svih krajeva BiH", pojasnila nam je **Marina Simunić**, predstavnica Oldtimer kluba Fojnica.

U sklopu Festivala, upriličen je i ispit spretnosti. U kategoriji Dama kup nabolje rezultate imala je Sarajka **Maja Žuržulović**. Najbolji vozači bili su **Miroslav Robić** iz Samobora (vozila do 1950. godine), **Nedim Husić Braco** iz Sarajeva (1951.-1960.), Splićanin **Lovre Maravić** (1961.- 1970.), **Zvonko Okić** iz Fojnice (1971.-1980.) i Zeničanin **Goran Petrović** (vozila proizvedena nakon 1971.).

Otvoren Kulturni centar

Suzana Lovrić

Devetog dana studenog mjeseca dočekali smo svečano otvorenje Kulturnog centra u Fojnici. Moderno zdanje na obali Fojnice sagrađeno je u nepunih godinu dana financijskom podrškom Umranija, našeg bratskog grada u Turskoj. Svečanosti otvaranja važnost su dali gradonačelnik Umranije Hasan Can, turski ministar i pregovarač pri Europskoj uniji Egemen Bagış, član Predsjedništva BiH Bakir Izetbegović, te aktualni načelnik Općine Fojnica, Salkan Merdžanić. Svečanosti je nazoočilo oko tisuću i pol Fojničana koji su uz bogat kulturno-umjetnički program imali priliku kušati i slasne delicije, također zajedničke isprepletenom poviješću domaćina i turskih prijatelja.

Dani kruha 2011.

Piše Leonora Lovrić Drmač

Dani kruha – dani zahvalnosti za plodove zemlje obilježavaju se svake godine tijekom listopada u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama diljem Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, što pridonosi potpunijem odgoju i obrazovanju za zaštitu okoliša, te podizanju svijesti o ekološkoj poljoprivredi i zdravoj prehrani, a temelji se na izgrađivanju pozitivnih stavova i stvaranju pravilnog emocionalnog odnosa djeteta–učenika i prirode.

Dana 6. listopada u prostorijama Osnovne škole "Ivan Goran Kovačić", kako u centralnoj školi u Gojevićima tako i u područnom odjelu u Fojnici, upriličeno je prigodno obilježavanje Dana kruha. U školskim prostorijama postavljene su izložbe plodova zemlje užeg zavičaja, kruha i krušnih proizvoda, različitog sjemenja, te starih alata koji su se koristili ili se još koriste u obradi zemlje i pripremi kruha. Učenici su sa svojim učiteljima zajednički osmislimi izgled izložbenog prostora te se pri izlaganju dobro zabavili, zajednički odabrali izložbeni materijal za glavnu županijsku smotru u Travniku i, naravno, u slast složno pojeli većinu izložbenog materijala rumenih obraščića i uz mnogo smijeha.

U petak 7. listopada 2011. KŠC "Petar Barbarić" - Gimnazija Travnik, bila je domaćin Županijske smotre "Dani kruha 2011." Ulogu domaćina su zaslužili lanjskom pobjedom te je njihova ekipa isti dan nakon smotre otputovala u Hrvatsku kao predstavnici naše županije na glavnoj smotri u Republici Hrvatskoj. Na ovogodišnjoj smotri sudjelovalo je 28 ekipa osnovnih i srednjih škola, te 2 vrtića Srednjobosanske županije. Do 10 sati sve su škole postavile svoje izloške, slijedilo je svečano otvaranje i svečani defile kroz Travnik.

U 11 sati je održana sveta misa u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija. Nakon mise komisija je obišla štandove svih škola i kao pobjednike

odabrala Osnovnu školu "Brestovsko" iz Kiseljaka i Srednju školu "Travnik" iz Nove Bile. Slijedila je priredba u Auli škole, a nakon ručka svi su se uputili svojim kućama.

Naše učenice **Marija Grubešić** (7) i **Anđela Vrebac** (8) su u nošnjama svoga kraja, kao najmlađe sudionistice u kategoriji osnovnih škola, osvojile sve simpatije posjetitelja smotre Dana kruha u Travniku. Ni naši mali tamburaši, učenici šestoga razreda **Marin Tuka** i **Gabrijel Puljić**, nisu ostali nezamijećeni i također su, zajedno sa svojim malenim pratiljama, bili stalna meta objektiva posjetitelja smotre.

Posjetitelji, kao i sudionici smotre su imali priliku uživati u našoj lokalnoj deliciji - maglicama kao i u ukusnoj šarenoj piti koja je maštovito bila složena od različitih vrsta pite pod vrijednom rukom **Goge Karačić** i ovim putem bismo se zahvalili pitari Glavočević za njihov nesebični doprinos pri osmišljavanju ovogodišnjeg izložbenog štanda naše škole i možemo bez pretjerivanja tvrditi da je zahvaljujući i njihovim proizvodima naš stand bio tako dobro posjećen.

Na koju god društvenu mrežu uđemo uvijek nađemo na Fojničane i uvijek, bez izuzetka, pričaju najljepše priče i objavljaju bajkovite fotografije o svome gradu. Živjeli oni u Fojnici ili na bilo kojem dijelu Planete, a Fojničane, doslovce, možete naći svuda, uvijek pričaju koliko je njihov grad lijep te pokušavaju pokazati svima kako je to najljepši dio svijeta i kako se nigdje ne može živjeti kao u Fojnici. I zaista je tako (zaboga i ja sam Fojničanka). Priroda Bogom dana, mir i tišina *maksuz čaršije*, topli i srdačni ljudi, zdrava hrana, voda na svakom korkaku, planine i polja, nepregledna šumska prostranstva. Kud god da krenete na putu vam je pečat povijesti još od vremena Rimljana i Sasa sve do novijih vremena i svaki od njih priča svoju priču. Priče su ispričane i o brojnim poznatim likovima iz narodnih legendi, o Mijatu Tomiću, odmetnici Mari, ali i o brojnim drugima. One se prenose i čuvaju stotinama godina i žive još i dan-danas.

Više od polovice Fojničana, i to onih u najboljim godinama, protekli rat je prislio da svoju budućnost grade u "dalekom svijetu". Tamo su zasnovali obitelji i uglavnom se dobro snašli. Rado oni koriste svaku prigodu da posjete svoj grad, zadrže se što duže u njemu, ali ne vraćaju se. Zašto? Tko ne bi poželio živjeti u gradu iz snova? I na kraju pitanje, da li je Fojnica i život u njoj baš onakav kakvim mi to pokušavamo prezentirati ili je to samo želja da tako i bude?

Ono što nam je dao Bog zaista ostavlja bez daha, ali ono što pravimo mi ...? U 21. stoljeću kada moderni svijet gazi ka drugačijem životu, turistički putuje u svemir, u Fojnici "brojimo krvna zrnca", zovemo se turističkim gradom i od toga skoro doslovce živimo, a javne površine u gradu su, blago rečeno, zapuštene kao da cvijeće u Fojnici ne raste. Kada našim gostima poželimo dobrodošlicu tablom na Alaupovci, od koje je uglednija oznaka za svako selo, a onda kao potvrda te takve dobrodošlice ih dočeka na autobusnoj stanici na kojoj nema niti jedne klupe ili korpe za otpatke, ali zato ima bezbroj pasa i mačaka latalica, a u zadnje vrijeme je postala i pravo malo naselje romskih kombija. Na jednoj strani vidite kompleks Reumala i prelijepo uređene zelene površine, na drugoj veličanstveni Franjevački samostan, ali zato je sve između, osim par lijepo uređenih okućnica, uglavnom čista katastrofa.

Možda tako malo treba da budemo zaista ono što zaslužujemo, možda ove

Sjaj i bijeda fojničkog turizma

Kada našim gostima poželimo dobrodošlicu tablom na Alaupovci, od koje je uglednija oznaka za svako selo, a onda kao potvrda te takve dobrodošlice ih dočeka na autobusnoj stanici na kojoj nema niti jedne klupe ili korpe za otpatke, ali zato ima bezbroj pasa i mačaka latalica, a u zadnje vrijeme je postala i pravo malo naselje romskih kombija. Na jednoj strani vidite kompleks Reumala i prelijepo uređene zelene površine, na drugoj veličanstveni Franjevački samostan, ali zato je sve između, osim par lijepo uređenih okućnica, uglavnom čista katastrofa.

Piše **Marina Šimunić**

moje riječi proizilaze iz prevelike zaljubljenosti u ovaj grad, ali ne mirim se sa tim da oni kojima je to posao, ali i svi mi, zajednički učinimo male korake i napravimo velike stvari. A što o Fojnici kažu naši gosti.

U potrazi za tim odgovorima susrela sam se sa dvije divne gospođe, Zdenkom (68) iz Čapljine i Nadijom (62) iz Tuzle. Zdenka je već posljednjih osam godina u rujnu u Fojnici, a Nadija treći puta. Na moje pitanje kako su doživjele naš grad gospođa Zdenka mi je rekla: "U gradu se jako osjeća podijeljenost između Hrvata i Muslimana, što je žalosno. Nepojmljivo mi je da jedan turistički gradić ima onaku autobusnu stanicu. Pa po selima su

stanice uređenije. Niti imate gdje torbu spustiti, niti sjesti ili barem skloniti se od kiše, a o informacijama da ne pričamo. Primijetila sam da je ove godine zasađeno cvijeće pored stanice, ali kada pogledate smeće, pse, onda se cvijeće i ne vidi. I centar grada je nevjerojatno neuredan, svuda smeća, a jako malo cvijeća. Vi u Fojnici da nemate ovaj kompleks Reumala bili biste najzapušteniji i najprljaviji grad, to je prosto za ne povjerovati. Također što mi je nepojmljivo je da kulturno-zabavnog života uopće nemate. Mi imamo problem sa slobodnim vremenom. Znamo da Fojnica ima brojne znamenitosti i htjeli bismo vidjeti nešto od toga, ali informacija niotkuda. Neki info-pult

Zeničanke Belma i Vasvija Imamović u društvu Jasne Numanagić iz Fojnice

za turiste morate imati na mjestu gdje će biti vidljiv svima. Novac koji smo ponijeli nemamo gdje potrošiti. Naravno ovdje ima i jako puno lijepih stvari. Osoblje u Reumalu je nevjerojatno stručno i ljubazno. Proputovala sam dosta svijeta, ali na ovakvu uslugu još nisam naišla. Također i ljudi u ovome gradu su susretljivi, ljubazni, osoblje u trgovinama i ugostiteljskim objektima predivno, posebno bih izdvojila konobare u hotelu Stari grad."

Gospođa Nadija se nadovezala: "Da, i ja se slažem sa Zdenkom, autobusna stanica je katastrofa, psi latalice, neurednost u gradu. Sve u svemu Reumal i Fojnica ne idu zajedno. Također se slažem da nam nedostaje informacija. Gospodin Fehim nas je vodio na Prokoško jezero, Brusnicu, Kozovgrad, ali mi bismo obišli puno više da smo imali priliku za to. Ne mogu da vjerujem da ovdje baš nikakvih kulturno-zabavnih sadržaja nema u gradu, niti kazališta, niti zabavnih večeri, a ni nastupa folklora što bih najradije vidjela."

Moje sljedeće sugovornice bile su Imamović Vasvija (60) i Belma (30), turistička djelatnica, obje iz Zenice, te Numagnić Jasna (53), koja je Fojničanka. I nji ma sam postavila isto pitanje, a evo i odgovora: „Autobusna stanica je ruglo grada, kao i stare zgrade preko puta Reumala, rupave sporedne ulice u gradu, uništen drvored na šetnici od grada prema Reumalu, korito rijeke je jako prljavo, parkiranje ne samo po trotoarima nego i po ulicama, a posebno na glavnoj ulici. Također put do Prokoškog jezera je katastrofa, a tek smeće uz put, ali i oko samog jezera. Lijepo je sve na obali rijeke oko Reumala i to je dokaz da se grad može uređiti. Oduševljene smo Franjevačkim samostanom, Brusnicom, Ribnjakom i novim objektom na ulazu u grad (pub Riverside). Ljubazno je osoblje Reumala, DP marketa, Doma zdravlja, ali i obični prolaznici na cesti su zaista susretljivi i dragi. Ono što je također sramota za Fojnicu jeste da kulturno-zabavnih sadržaja skoro da i nema.“ Belma je još dodala: „Ja kao djelatnica u turizmu svakako bih htjela bolje upoznati Fojnicu, ali zaista ne znam na koji način to mogu napraviti. Nedostaje vam karta grada na ulazu u grad, ona tabla dobrodošlice je u najmanju ruku smiješna, medijski ste jako loše promovirani, jer puno ljudi ne zna kakva vi bogatstva ovdje imate. Naravno nije ni čudno da ne znaju jer sve i da saznaju, kada dođu ovdje male su šanse da sve to što imate us-

Huso Lihović i Haso Odobašić, djelatnici Rudnika Kakanj

piju i vidjeti – gostu ovdje fali informacija.“

A onda sam naišla na dva gospodina iz Kakanja, Huso Lihović (45) i Haso Odobašić (48), djelatnici su Rudnika Kakanj, firme koja kroz cijelu godinu po pet svojih radnika šalje u Fojnicu na 14 dana. Svaka čast da ima i takvih.

"Vi imate sreću da živate u jednom mirnom i čistom gradu, bez industrije. Imate nevjerojatne prirodne ljepote, divno osoblje Reumala, ali i Ribnjaka, Centrala i uopće ljudi na cesti su susretljivi i ljubazni. Ja se u Fojnici divno osjećam unatoč brojnim nedostatcima, kojima sam, moram priznati, iznenađen. Ne mogu vjerovati da je jedan turistički grad ovako loše osvijetljen, u bazenima Aqua parka cijene ulaznica su iste kao i u špici sezone, parkiranje na svakom koraku po trotoarima i ulicama pa se stiče dojam da ovdje policija ne postoji. Ulice u gradu mogle bi biti čišće i jako malo imate zasadenog cvijeća na javnim površinama. Vjerujte da ga je puno više u Kakanju. Loše je označen put ka Prokoškom jezeru, oznake su nisko postavljene i to na običnoj dasci. Također vam zamjeramo na kulturno-zabavnom životu kojega u ovome gradu naprosto nema ili ga mi nismo uspjeli pronaći", rekao mi je gospodin Lihović.

"I ja se slažem sa kolegom. Ovaj prostor oko Reumala, ovi parkovi, šetnice, rijeka su kao iz bajke, međutim čim krenete ka gradu fali čistoće, urednosti i više reda u prometu. Ljudi su vam preljubazni

kako u Reumalu, tako i u cijelom gradu i ja skoro to ne mogu razumjeti, nemate industrije, radnih mjesta, egzistencija je loša, ali osmjesi sa lica ne silaze. Put ka Prokoškom jezeru je katastrofalno loš, ali gore kad dođete, osim smeća na koje se nađe, zaista je veličanstveno. Također vam fali informacija za turiste. Mi smo našli par prospekata u hotelu iz kojih smo doznali neke informacije. Inače jako loša vam je komunikacija sa turistima i mogli biste puno više novaca ostaviti u gradu da ponudu približite posjetiteljima. Mi smo došli vozilima tu pošto su nam kolege rekle da ćemo se ubiti od dosade jer nema nikakve dodatne ponude pa smo sami otišli na Prokoško jezero, a sutra idemo i na Brusnicu. Također ulaz i izlaz iz grada je grozan, kao da ulazite u rudnik, a ne u jedan turistički gradić. Također kulturno-zabavni život vam je nevjerojatno mrtav. Ali zato pogled na Samostan, ovu veliku zgradu kod mosta (villa Moneta), zgradu općine, ali i cijeli kompleks oko Reumala ipak pokazuju da u ovom gradu može biti lijepo", rekao je gospodin Odobašić na što je gospodin Lihović dodaо kroz smijeh: "Naravno ako zaobiđete autobusnu stanicu koja je po svome izgledu i prikladnija za naselje Cigana nego na mjesto prvog kontakta brojnih gostiju sa Fojnicom".

I što reći na kraju osim citirati divnu izjavu moga velikog prijatelja "najviše mrzim sebe zato što volim ovaj grad i ne mogu ništa protiv toga".

Siniša Markanović fojnički Pavarotti

Dvadesetosmogodišnji Siniša Markanović iz Fojnice punih devet godina aktivno pjeva u svjetski poznatom zboru Pontanima. Sa ovim zborom do sada je nastupio na preko 200 koncerata širom svijeta, od Sjedinjenih Američkih Država, Kine, pa do mnogih europskih zemalja.

Trenutno je angažiran i u Zboru opere Narodnog pozorišta u Sarajevu, a iduće godine planira upisati i Glazbenu akademiju u Sarajevu, odsjek solo pjevanje. Uz pjevanje, Siniša je i profesor geografije, što je također zanimanje kojeg se Siniša ne želi odreći. Za sada je jedini muški operni pjevač koji potiče iz fogničkog kraja.

Ivan Katavić

■ Kada si prvi put osjetio sklonosti prema pjevanju?

□ To je nekako samo po sebi došlo. Znam da sam dosta pjevao uz sestru **Krunoslavu Beblek** koja je godinama bila na službi u Fojnici. Pjevao sam još kao dječak na vjeronauku, kada sam se pripremao za prvu pričest. Nakon toga sam se uključio u školski zbor. Tada me je zatekao rat, pa sam morao zajedno sa roditeljima izbjegći iz Fojnice. Nakon toga sam se ponovno uključio u školski zbor. U osnovnoj školi smo imali dosta strogog profesora i tko god je pjevao u školskom zboru imao je i pet iz tog predmeta. Tako je nekako krenulo. Nakon toga, sve je išlo samo od sebe, počeo sam dosta istraživati o glazbi. Nisam imao mogućnost upisati nižu i srednju glazbenu školu jer je bio rat. Najблиža glazbena škola bila je u Novom Travniku i Sarajevu, a pohađati tada te škole, nije bilo moguće. Dosta sam sâm radio. Učio samostalno svirati i kako su godine prolazile tako sam i ja napredovao.

■ Kada si počeo pjevati u zboru Pontanima?

□ Moje pjevanje u zboru Pontanima ima veze sa sestrom **Slavicom Jovanović**, koja je također bila na službi u Fojnici. Dosta mi je pričala o samoj misiji tog zabora. To mi je sve bilo zanimljivo. Bio sam tada četvrti razred srednje škole. Zbor Ponta-nima imao je nastup u Fojnici i sestra me je pozvala na taj koncert. Taj me je njihov nastup oduševio. Također

me je oduševilo njihove druženje nakon koncerta. Primjetio sam kako nema nacionalne netrpeljivosti i kako su ljudi neopterećeni time. Vladala je jedna zdrava atmosfera. Nakon toga, Pontanima je ponovno imala nastup u Fojnicu, na obilježavanje 500. obljetnice samostana. Tada sam još bolje upoznao taj zbor. Kada sam upisao studij u Sarajevu, otišao sam na audiciju. Upoznao tada i dirigenta zbora Pontanima **Josipa Katavića Pepija**. Sjećam se da sam imao veliku tremu na audiciji, koju sam prošao.

■ Koliko dugo pjevaš u Pontanimi?

□ U zboru sam punih devet godina. Prvi moj koncert sa Pontanimom bio je u Brčkom, dva mjeseca nakon što sam se priključio zboru. Moj prvi veći angažman u Pontanimi bilo je izvođenje Schubertove mise u Sarajevu, te koncert u Beču pod ravnateljem dirigenta **Andrije Pavličića**. Nakon toga je uslijedio koncert u Grazu i Friedrichshafenu. Kako su godine prolazile, redale su se turneje i razni projekti. U devet godina koliko djelujem u Pontanimi sigurno sam pjevao na oko 200 koncerata. Putovali smo od Sjedinjenih Američkih Država do Kine. Najveća turneja bila je u Shanghaiju u Kini i trajala je deset dana. Tu smo predstavili Bosnu i Hercegovinu. Također smo imali i turneju dva tjedna u Americi, gdje smo primili prestižnu nagradu za mir organizacije "Pax Christi International."

■ Obzirom da zbor Pontanima izvodi duhovnu glazbu svih religijskih zajednica, što tebi od tog repertoara najviše leži?

□ Da, Pontanima izvodi kompozicije hebrejske, pravoslavne, katoličke i islamske tradicije, kao i afro-američke i kompozicije krišne.

Meni osobno nekako najviše leže pravoslavne pjesme. One najviše odgovaraju mom glasu.

■ Što si u svom devetogodišnjem djelovanju u zboru Pontanima najviše naučio?

□ U zboru Pontanima sam upoznao drugog i drugačijeg. Naučio sam kako se ne treba bojati drugačijeg. Također sam upoznao drugačije kulture i tradicije u koje sam se nastojao uklopiti. Mi u Pontanimi slavimo sve vjerske blagdane i kroz njih upoznajemo različite kulture i tradicije. Kroz to sam shvatio da te kulture imaju dosta zajedničkog.

■ Da li imaš ambiciju da školuješ svoj glas, odnosno da upišeš Glazbenu akademiju, odsjek solo pjevanja?

□ Kroz moje djelovanje u zboru Pontanima pojavila se želja za to. Na to su me potakli drugi, prije svega moj cijenjeni dirigent Josip Katavić Pepi, te ostale kolege u Pontanimi, koji su profesionalni pjevači. Za taj cilj u početku sam bio doista lijep, a imao sam i druge obvezne. Dugi niz godina imao sam privatne sate pjevanja, gdje sam popunjavao svoje nedostatke. Radio sam i sa opernim pjevačem iz Hrvatske **Armandom Puklavcem**. Nakon toga, javio sam se profesorici **Paši Gackić**, šefici Odsjeka za solo pjevanje na Glazbenoj akademiji u Sarajevu. Ona je veliki stručnjak, pedagog i umjetnik. Prilikom našeg prvog susreta imao sam veliku tremu jer sam znao da će ona znati procijeniti moje kvalitete. Profesorica Gackić mi se na prvu dosta svidjela, što je bilo potpuno suprotno od onoga što svjet priča o njoj, da je stroga itd. Kada sam počeo pjevati uz njenu klavirsku pratnju, ona je bila oduševljena. Nakon toga mi je rekla da imam potencijal da budem operni pjevač i da joj je žao što se nisam ranije javio. Zbog svojih drugih planova nisam bio u stanju da Akademiju upišem ove godine, ali će to svakako uraditi iduće godine.

■ Angažiran si trenutno i u Zboru ope-re Narodnog pozorišta u Sarajevu?

□ Da, trenutno sam angažiran u Zboru opere Narodnog pozorišta u Sarajevu na projektu *Carmen*. Moje su želje da i u budućnosti ostanem u tom zboru. To bi mi svakako pomoglo u finacijskom smislu za daljnje školovanje.

■ Jesi li ti jedini operni pjevač iz Fojnice?

□ Ja mislim da jesam. Prije rata u Fojnici su živjele dvije djevojke koje su završile srednju glazbenu školu. Mislim da su iz sela Luke i da se prezivaju Okić, one danas žive u Njemačkoj. A što se tiče muš-

kih opernih pjevača, ja sam za sada jedini Fojničanin koji je krenuo u tom smjeru.

■ Kako ljudi u tvom zavičaju reagiraju na tvoje pjevanje?

□ Svi mi daju podršku. Ne samo u Fojnici nego i Sarajevu gdje imam podršku od kolega. Dugujem i veliku zahvalnost svojim roditeljima, sestri, kao i priateljima i široj obitelji. Imam predivne roditelje i stariju sestraru, koji imaju dosta razumijevanja prema meni i pomažu mi. No, uvjek ima i onih zavidnih koji se ne vesele tuđem uspjehu.

■ Diplomiraš si i na Prirodno-matematičkom fakultetu u Sarajevu, na odsjeku geografija. Koliko se planiraš baviti tim zanimanjem?

□ Ne mislim ga se odreći jer geografija je dio mene te volim i to. Poznajem još ljudi koji se bave uz pjevanje i svojim primarnim zanimanjem, kao na primjer jedna asistentica na Glazbenoj akademiji u Sarajevu, koja je uz solo pjevanje završila ekonomiju. Mislim da se može paralelno baviti i jednim i drugim zanimanjem, ali će ujviek jedna strana biti malo zapostavljena.

■ Koliko si spremna na kritike, jer one su sastavni dio nekog javnog zanimanja kao što je pjevanje?

□ Kada dobijam kritike, ujviek gledam tko mi upućuje te kritike. Danas se mnogi ljudi prave da su stručnjaci, a u stvari nisu. Od svojih kolega i stručnjaka koje cijenim ujviek će primiti kritiku i nakon nje će se naravno truditi popraviti nedostatke. Mislim da je važno biti i imun na zlonamjerne kritike. Važno je čuti i mišljenje publike.

■ Imaš li nekog uzora?

□ Imam ih više. Imam uzore i u geografiji i u pjevanju, ali ne bih nikog izdvajao.

■ Uskoro će u Fojnici biti obilježena stota obljetnica od rođenja fra Nenada Dujića, glazbenika koji je posljednje dane života proveo u franjevačkom samostanu u Fojnici. Na toj obiljetnici nastupit će i zbor Pontanima. Dalje se raduješ tom nastupu?

□ Svakako da se radujem. Izvest ćemo nekoliko kompozicija od fra Nenada Dujića. Pontanima je jako cijenjen zbor, osobito u inozemstvu. Svakom gradu u kojem nastupa taj zbor treba biti čast, a meni kao Fojničanu je posebna čast nastupiti s tim zborom u Fojnici.

■ Hvala puno što si se odazvao na razgovor za Fojničku škrinju.

Nova budućnost na tragu prošlosti

Naravno Tiho i Luka nisu jedini, ali su najmlađi od onih koji su zarašla, napuštena polja u Kameniku, Pljaci, Djedovom Dolu, Lukama, Lužinama, Gojevićima, Pirinu, Dusini, Otigošću koja su posljednji put obrađivali naši djeđovi i nitko više od tada, pretvorili u žitnice, voćnjake, uređene livade baš kao što je to nekada bilo, samo uz pomoć moderne mehanizacije, sustava navodnjavanja, ali bez primjene kemijskih sredstava.

Na pitanje kako su došli na ovu ideju, ovi nasmijani i preplanuli dečki, odgovorili su:

Luka: "Moj djed Luka imao je traktor još davno kada su se traktori na ovom kraju mogli nabrojati na prste jedne ruke. Od poljoprivrede je živio te su on i baka tako iškolovali svu djecu, a moj otac je naslijedio taj posao. Rastući uz djeda sve ove poslove učio sam od malena, ali i ljubav za poljoprivredu rasla je u meni još od malih nogu. Danas se moji roditelji, djed i nas petorica braće bavimo poljoprivredom te se uz to školujemo i radimo i na drugim poslovima, svatko prema svojim afinitetima."

Tihomir: "Moja priča je potpuno drugačija. Rođen sam u čaršiji, roditelji su mi radili pa sam faktički odrastao u Lukama kod baka i djeda. Za razliku od Luke moj djed i baka niti su imali zemlje niti stoke, osim jedne koze. Znači ja nemam nikakvu tradiciju u poljoprivredi. Prije par godina

Ovo je priča koju vrlo rado pričam, to je priča o ... omiljeni su mi Balaševićevi stihovi, a ja bih nastavila ...naizgled običnim dečkima iz susjedstva. Luka Tuka iz Lužina i Tihomir Stanić iz Fojnice sa svojih dvadeset i nešto mogli bi biti uzor mnogima kako se voli svoj kraj, a u isto vrijeme u ova teška vremena pošteno zarađuje za sve potrebe koje su svakako brojne kao i kod svih drugih u njihovim godinama.

Piše Marina Šimunić

otisao sam kod rodbine u Australiju pa tamo video kako ljudi rade i brinu se o sebi. Upisao sam fakultet i jedino zanimanje dosada mi je bilo - političar. Naravno od toga se poštenim radom ovdje ne može živjeti, a obzirom da moj djed Mato u Djedovom Dolu ima puno zemlje koja se već godinama nije obrađivala, jer je on već star i bolestan, ja sam odlučio početi čistiti tu zemlju i vraćati je namjeni koju je nekada imala."

Dokle je došla realizacija vaših ideja?

Tihomir: "Ove godine zasijao sam heljdu po prvi puta, na površini od 41 duluma, organsku. Prinosom od 3,4 tona sam zadovoljan obzirom da je uzgojena bez ikakvih kemikalija, potpuno ekološki, te 81 dulum heljde uz primjenu agrotehničkih mjera sa prinosom od 9,5 tona. Otkupne cijene su jako niske, nešto sam plasirao mlinovima i lokalnom stanovništvu, a najveću količinu sam uskladištio čekajući neke povoljnije cijene za plasman."

Osim heljde prošle godine zasadio sam 3,5 duluma malina, sa kompletним

sustavom navodnjavanja, i ove godine završeno je njihovo povezivanje i kopanje te su spremne za prvi pravi prinos koji se ostvaruje druge godine sadnje. I ove godine imao sam manju količinu koju sam bez problema plasirao na fojničkom tržištu. Osim malina na Djedovom Dolu sam zasadio i dulum voćnjaka, točnije jabuka i krušaka kalemljenim na domaćim starim sortama na koje ne primjenjujem nikakve kemijske agrotehničke mjere zaštite."

Luka: "Ja sam ove godine zasijao 60 duluma pšenice, 50 duluma zobi, 5 duluma heljde, te 10 duluma silažnog kukuruza. Osim ovih žitarica prikupili smo oko 400 metara sijena jer imamo četiri krave i dvije junice. Moja obitelj se bavi i proizvodnjom mljeka i mliječnih prerađevina."

Imate li osiguran plasman za svoje proizvode?

Luka: "Što se tiče mljeka i mliječnih prerađevina to plasiramo u svome okruženju. Uredili smo jednu staru etno kuću u

Lužinama koju izdajemo gostima koji žele boraviti u prirodi, hraniti se prirodnom hranom koju mogu ubrati u našem vrtu ili mlječnim delicijama koje proizvodi moja mama Milica. Što se tiče žitarica i sijena to smo uglavnom do sada koristili za svoje potrebe i nešto smo plasirali ovdje u okolici."

Kakvi su vam planovi za narednu godinu i jesu li pripreme za sjetuve već počele?

Tiho: "Ja za narednu godinu što se tiče žitarica planiram zasijati oko 70 duluma heljde, od 100 do 150 duluma pšenice i 10 duluma zobi. Plasman za pšenicu mi je skoro sav već osiguran sa Direkcijom za robne rezerve, a za ostale žitarice još tražim otkupljivače. Osim toga i maline mi naredne godine imaju puni urod, ali ni za njih plasman još nemam osiguran. Također u dogledno vrijeme planiram podizanje neke farme. Još nisam siguran da li tov junadi, farmu koza, a možda i uzgoj domaćih kokoši."

Luka: "Za narednu godinu planiram zasijati oko 70 duluma pšenice, 100 duluma zobi, 20 duluma silažnog kukuruza i 10 duluma heljde. Također planiramo uvesti neke novine u proizvodnju prerađevina od mlijeka, a poseban akcent u narednoj godini stavit ćemo na završetak stare bosanske kuće i aktivnije je ponuditi gostima željnim ovakvog tipa odmora."

Ovo što radite je zaista za svaku povalu. Imate li potporu od institucija ili nekih drugih organizacija?

Luka: "Do sada smo imali sitne potpore od Federalnog i Županijskog ministarstva poljoprivrede, ali to ni u kom slučaju ne prati naše potrebe i aktivnosti koje imamo."

Tiho: "Ja sam također ostvario nešto poticaja od Federalnog i Županijskog ministarstva poljoprivrede kroz sistem za navodnjavanje malina, te neke druge aktivnosti. I ja mislim da to nije dovoljno i u narednoj godini očekujem da institucije prepoznaaju naše aktivnosti i daju nam adekvatniju potporu."

Da li se vi poljoprivrednici potpomažete kroz neka udruživanja ili zadruge?

Tiho: "Unatoč tome što je poljoprivredna proizvodnja u zadnjih nekoliko godina u znatnom usponu, ljudi nemaju posla i onda se vraćaju zemlji da bi osigurali

sredstva za život, ali nekog ozbiljnijeg organiziranja poljoprivrednika u Fojnici nema. Mi smo osnovali udruženje poljoprivrednika kroz koje smo pokušali dati ljudima informacije vezane za plasmane, poticaje, pomagati im u izradi projekata. Međutim, sve je to malo u odnosu na ono što bi za ozbiljan razvoj poljoprivrede u našim krajevima trebalo. Naš bivši gvardijan – fra Mirko Majdandžić osnovao je i zadrugu, ali sa njegovim odlaskom i zadruga se ugasila, tako da smo prepušteni uglavnom svojim sposobnostima".

Po ovome što radite i po vašim planovima moglo bi se zaključiti da ste se ipak dobro snašli iako ste relativno mlađi. Kako vaši vršnjaci gledaju na vas, posebno ako znamo da ih je dosta bez posla i da im je uglavnom dosadno?

Tiho: "Sa dvadeset i nešto ne mogu dozvoliti da me financiraju roditelji koji svoje plaće zarađuju teškim radom u ugostiteljstvu i školuju mlađu sestru na fakultetu u Zagrebu. Imam ja neke prihode obzirom da sam općinski vijećnik, ali imao sam i previše slobodnog vremena i taj novac nisam uspijevao nikako rasporediti. Otkada se bavim poljoprivredom niti imam slobodnog vremena niti mi nedostaje novaca. Izlazim i trošim kao i svi moji vršnjaci, ulažem stalno u nešto novo, a nemam baš vremena kao prije za ljetovanja na moru po mjesec dana. Ove godine nisam ni video mora, a prošle samo nekoliko dana. Kada znate kako se

ovaj novac teško zaradi onda i pazite kako ćete ga utrošiti."

Luka: "Rekao sam da potičem iz obitelji gdje nas ima osam članova. Naravno mi radimo svi, u isto vrijeme se i školujemo, a ja još radim i kod strica na benzinskoj pumpi. Kao i Tiho izlazim, družim se, naravno puno više zimi nego ljeti, jer nas ljeti često savlada umor pa nam nije do lutanja i pića."

Što biste poručili svojim vršnjacima jer najčešće što se danas čuje je „ne mogu naći posao“?

"Posla ima na sve strane, radnika je tako teško naći. To mogu reći iz osobnog iskustva. Mi nismo čekali da nam nađu posao mi smo se uhvatili onoga što smo imali, nismo birali. Nije baš lako, ali isplati se i nikada nije dosadno. Nismo bili na moru, a ipak smo 'nabacili' boju", smijući se govori Tiho.

Za sve vrijeme našeg razgovora i druženja sa ovim mlađim dečkima osmjesi im nisu silazili s lica. Opušteni, vedri, iako u brigama što nema kiše, a trebalo bi početi sa jesenjom sjetvom, zemlja je suha, čini se kao da žive u nekom drugom vremenu. Ni mehanizacija nije sva spremna.

Lukin brat Zvonko, inače fojnički tamburaš, nasmijan i bez puno priče, na Lukino pitanje je li podmazao traktor opušteno kaže: "Bit će gotovo prije kiše, obećavam."

Začetke rock glazbe nalazimo u SAD-u, gdje se počinje javljati 30-ih godina 20. stoljeća. Međutim, taj spoj različitih podstilova i žanrova nevjerojatan uspjeh doživljava tek 60-ih i 70-ih, kada izlazi iz okvira američkih granica i nalazi uporište u zvuku britanskih bandova (*The Beatles, The Rolling Stones...*). U međuvremenu, rock postaje više od glazbenog stila, postaje način izražavanja, odijevanja te, napisljeku, način življjenja. Iako mu se prišiva epitet "moralno iskvaren", vrtoglavu osvaja svijet. Najviše odjeka nalazi među mladima koje nedoljivo privlači avanturistički duh rocka, izraženo buntovništvo i neobuzdana energija.

Bivša Jugoslavija također nije izmaknula snažnoj ekspanziji rocka, čije zlatno doba na ovim prostorima traje 70-ih i 80-ih. Tada iz "garaža" izlaze kvalitetni domaći bandovi kao što su *Azra, Leb i sol, Alisa, EKV* i dr. Međutim, zatiče yu-rocka nastupa u poslijeratnom razdoblju. Stoga, često možemo čuti starije glazbenike i ljubitelje glazbe kako se, u naletu nostalгије, pitaju postoji li uopće rock glazba danas na Balkanu.

Na sreću, mi ne moramo daleko ići kako bismo pronašli afirmativan odgovor na ovakva pitanja. Prođemo li samo kroz fojničko naselje Lužine, čut ćemo kako, iz podruma napuštene kuće, tik uz cestu, prodire zvuk ex yu-rocka u hard rock stilu.

HeppeK

duh ex yu rocka u Fojnici

Prođemo li samo kroz fojničko naselje Lužine, čut ćemo kako, iz podruma napuštene kuće, tik uz cestu, prodire zvuk ex yu-rocka u hard rock stilu. Ne, nisu to ploče koje puštaju duhovi minulih vremena. To je odraz svakodnevnih proba mladog fojničkog benda *HeppeK* kojeg čine srednjoškolci Darko Tuka, Josip Tuka, Nikola Oroz i Anton Tuka.

Piše Marija Puljić

prodire zvuk ex yu-rocka u hard rock stilu. Ne, nisu to ploče koje puštaju duhovi minulih vremena. To je odraz svakodnevnih proba mladog fojničkog benda *HeppeK* kojeg čine srednjoškolci **Darko Tuka** (2. razred hotelijersko-turističke škole), **Josip Tuka** (3. razred ekonom-ske-komercijalne), **Nikola Oroz** (2. razred medicinske) i **Anton Tuka** (4. razred informatičke). Iako je band na samom početku djelovanja ideja o osnutku seže malo dublje u prošlost, u dane kada su

dječji snovi nizali imaginarne akorde te tako, ne sluteći, prizvali budućnost. Da, ovi dečki nisu dopustili da snovi ostanu samo snovi, od nečeg neopipljivog i nemogućeg stvoreni. Oni su se, upornošću i trudom, upustili u bitku sa stvarnošću. Ostvarivši pobjedu, mijenjaju joj oblik u svoju korist te osnivaju band, plod dječačkih maštanja.

Krajem listopada 2009., sastav se okuplja pod nazivom *Zadnje upozorenje* kada ga čine Darko (gitara), Nikola (bas

gitara) i Josip (bubnjevi). Njima se pridružuje i **Alberto Tuka** koji preuzima ulogu vokala. Taj sastav, u slabo aktivnoj formi, djeluje skoro godinu dana.

Međutim, dečki u listopadu 2010. odlučuju dati živost bandu aktivnijim radom te, u znak novog početka, daju novi naziv bandu - *Blade*. Alberto ubrzo napušta band, tako da je bilo nužno prestrukturniranje. Tada Darko postaje vokal uz sviranje solo gitare. Band intenzivnije održava probe te se upušta u priređivanje *live* svirki. 8. siječnja zasigurno ostaje duboko urezan u pamćenje članova. Naime, band tada po prvi put napušta zidove proba te održava prvu svirku u Domu kulture u Bakovićima, pod nazi-

vom "Rock večer". Nakon što je probijen led, uslijedila je svirka u caffe-ima "Pink", "Charlie", "Old city pub" te nastup na "Rock'n'roll maratonu" u organizaciji Omladinskog centra "Stella".

Početkom 2011. ponovno dolazi do kratkoročnih izmjena u bandu. Nakon što se dečkima pridružio Anton, band dobiva naziv *HeppeK* te konačan sastav: Darko (vokal/ solo gitara), Nikola (ritam gitara), Josip (bubnjevi) i Anton (bas gitara). Tada počinje prezentacija široj fojničkoj publici. Naime, 13. kolovoza 2011. upriličena je svirka na Trgu fra Nikice Miličevića u Gojevićima. Sami članovi banda priznaju da je to bila najuspešnija svirka. Ubrzo nakon toga, dobiju

vaju poziv da nastupe u pubu "Riverside".

Svakodnevne probe nisu usmjerene samo na usavršavanje izvedbi dobro poznatih, besmrtnih djela *Divljih jagoda*, *Riblje čorbe*, *Majki*, *Azre* i dr.

Dečki također rade i na autorskim pjesmama. Tekst za prvu pjesmu "Tvoje usne" napisao je Nikola, dok glazbu potpisuje Darko. Samo je pitanje dana i mogućnosti kada će ušetati u studio kako bi ju snimili. Druga pjesma je također u pripremi.

Na pitanje žele li nešto dodati ovome tekstu, Darko odgovara:

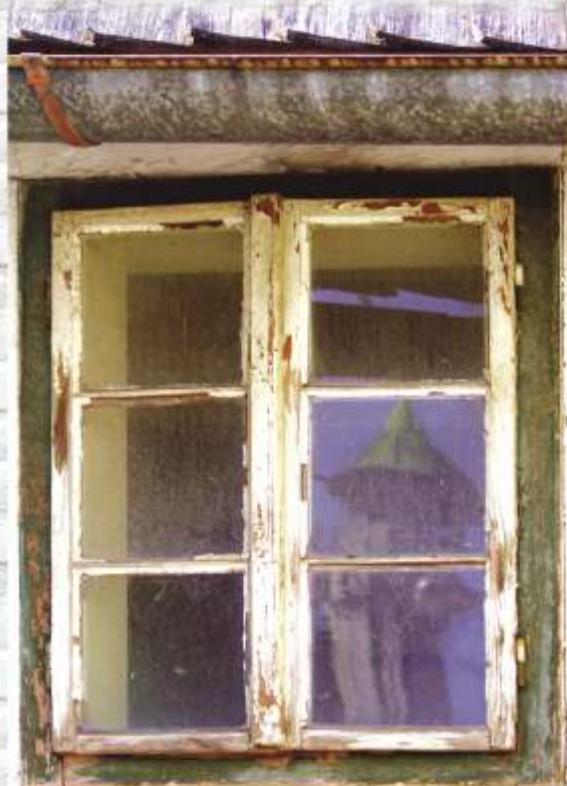
"Nismo imali priliku zahvaliti se onima koji dolaze na naše svirke i onima koji nas podržavaju u ovome što radimo, pa bismo iskoristili ovu priliku. Stvarno, puno nam znači vaša podrška!"

Mi bismo se također zahvalili dečkima što ne dopuštaju da kvalitetna glazba ostane skrivena od ušiju mlađih generacija. No, to nije jedini razlog zbog kojeg se budi snažan osjećaj zahvalnosti. Hvala im i što pobijaju tvrdnje ljubitelja pasivnosti da je Fojnica grobnica uništenih idea i srušenih snova. Oni su savršen primjer mladenačke pokretljivosti, entuzijazma i snage koja može oživjeti Fojnicu, a koje, u isto vrijeme, Fojnica toliko treba.

"Želja nam je svirati širom Bosne i Hercegovine, ali i dalje. Planiramo dati sve od sebe kako bismo to i ostvarili", dodaje Darko.

Mi im želimo obilje uspješnih svirki, autorskih pjesama i osvajanje pozitivne strane slave. Zašto ne?! Možda pločica u Kući slavnih rock glazbe u Clevelandu u SAD-u, uz *Janis Joplin*, *Jimia Hendrix*, *Beatlese* i mnoge druge, treba baš njihovo ime.

Velika predstava

Kada se zasitite *windowsa* na svom monitoru, kada vam dosadi pogled sa vašeg kuhinjskog prozora, kada ne budete sigurni jeste li za veliki ili mali izlet - podite u razgledanje fojničkih prozora...

Ovo je prilika da krenete bez putokaza, po svojoj volji, nekoj nepoznatoj želji, po instiktu, nasumice. Samo krenite, nećete se razočarati. Problem bi mogao biti to što će dužnosti iz *compa* čekati, ukućani ostati bez večere, a vi i dalje željni pogleda, izvana. I da, to što vas mogu prozvati voajerima!

Ali nema ništa nepristojno u promatranju prozora, pri vožnji, u šetnji, kako god. Zapravo, može biti od velike koristi pri zagledavanju u sebe, otvaranju srednjovjekovnih morfi bića koje se soorealističkim intervencijama pogubilo u imresiji 21. stoljeća.

Ima jedan prozor koji je već godinama nepromjenjiv mom oku. Drveni okvir isprano zelene boje pridržavaju pukotine zida koji je bezbroj puta okrećen. Sitno puščano zrno napravilo je pupak u zidu, a zbog njega je 'vrisnulo' gornje srednje staklo u pravilnom, čistom luku, kao da ga je majstorska ruka sjekla oštricom noža. Prozor nikada nitko ne pere, ali je vazda čist. Starinska bijela zavjesa se ne miče, niti sjene iza nje. Ponekad je svjetlo upaljeno, onako.

Postoje dva prozora, dva brata blizanca, oči fojničke musafirhane. Izbledjela okna sigurno ne stoje od 16. stoljeća, ali je nešto od tog vremena ostalo u njihovom pogledu, ponosno i gospodsko. Zamišljam bogatu šaru bosanską na teškom, gustom lanu. Otišle su u nečije ruho? Otkriveno stoje rezbareni ukrasi što se lomom jesenjeg sunca u staklu čine kao skupocjena bijela čipka. Djevojka za ovo ruho se još nije rodila? Ili je ostala zazidana iza jednog čudovišnog koncepta? Ne znam što je iza prozora na začelju ove kuće. Iz njega nijeme cigle od žutog blata povezane krečnjakom. Bijesna bi ga pesnica zdravog bosanskog mladića lako pretvorila u prah. Ali, gdje pronaći viteza? Jedini obični prozor sa pripadnošću ovoj kući stoji kao mali, četvrtast i snažan, sa rešetkama. Vodi u podrum, ka hrani...

od malih uloga

Preljep je i prozor (prizor), u kojem se zrcali Djevojačka džamija. Kuća koju krasiti ovo kristalno staklo ima drveni krov i zahrdale oluke. To se primjećuje tek nakon što popijete prozor, zgrušan kao prvo mlijeko. Paučina koja se iz oluka spušta do mjesta sa kojeg bi trebalo provirivati cvijeće vješto imitira prozračnu zavjesu. Ali nemaiza, nema ništa, do kolostruma...

Ima jedan prozor u kojem u butelji, umjesto vina toče vodu i uranjuju poljsko cvijeće. Ima jedan sa zelenom krpom u oknu koja štiti TV od sunca, pa ima jedan od trešnjinog drveta što krvav i šutljiv visi nad grobljem, samo sa mrtvima zbori. Ima ih od aluminija, bijele se kao bolnički. Ima ih od plastike, smrde po budućim paljevinama. Ima ih neprepoznatih. Ima ih skrivenih.

Kada sam pronašla raznobojne štipaljke za rublje pred jednim, pomislih da i nema dalje. Crna kovana ogradica čuvala je lončanice, a sitna, vižlasta tijela skakala su do stropa. Iza ovog prozora stanuje veselje. *Madredeus. A Vida Bao.* Pjevam.

A nije iznenađenje niti plavo drvo u Lukama što je izložilo i djetinjstva i mladost, nekoliko. U jednom kutu stari tranzistor i posve čist list papira na kojem snuje crvena olovka, u drugom kutu gumeno janje plavih okica. Na katu iste kuće je djevojački prozor i u njemu platnena lutkica sa crvenim šeširom...

Sljedeći prozor je snaha kuće Oroz spasila od loženja! Gledam ga. Zaslužio je ovu snahu, i sam prozor priča. Sa uširkanom zavjesicom što je požutjela od bezbrojnih gostoprivrednika, veli - bez ljudi nema niti prozora. Među njihovim zavjesama, koliko god one ne htjele biti kazališne, igraju se velike role od običnih sudsibina. A da bez prozora nema ljudi, to znate i sami. Par oraha i mali, ručni mlin za mljevenje kave. Tri ruže. The end.

Suzana Lovrić

Beatifikacija Drinskih mučenica koja se dogodila 24. rujna 2011. u Olimpijskoj dvorani Zetra, zasigurno jedan je od najvećih događaja za crkvu u Bosni i Hercegovini, nakon posjete pape Ivana Pavla II., Sarajevu 1997. i Banjaluci 2003. godine, kada je proglašen blaženim sluga Božji Ivan Merz.

Pripreme za ovaj svečani čin proglašenja blaženim pet sestara Družbe Kćeri Božje ljubavi koje su podnijele mučeničku smrt 1941. godine trajale su mjesecima. Vijest da je papa Benedikt XVII. 14. siječnja ove godine potpisao dekret kojim se definitivno Drinske mučenice proglašavaju blaženim, odjeknula je širom Bosne i Hercegovine, Hrvatske, pa sve do zemalja srednje Europe, odakle su neke sestre rodom.

Pet sestara Kćeri Božje ljubavi, s. Mariju Julu Ivanišević, s. Mariju Berchmanu Leidenix, s. Mariju Krizinu Bojanc, s. Mariju Antoniju Fabijan i s. Mariju Bernadetu Banja blaženim je proglašio papin izaslanik kardinal Angelo Amato, prefekt Kongregacije za proglašenje svetih.

Teško je pobrojiti sve one koji su došli uveličati slavlje beatifikacije. Uz najviše predstavnike Katoličke crkve u BiH, na čelu sa nadbiskupom vrhbosanskim Vinicom kardinalom Puljićem, nazočili su i brojni predstavnici katoličke crkve Hrvatske, na čelu sa nadbiskupom i metropolitom zagrebačkim kardinalom Josipom Bozanićem, zatim apostolski nuncij u BiH i u Crnoj Gori nadbiskup Alessandro D'Errico, nadbiskup Robert Maria Cassario iz Hrvatske i nadbiskup Petar Rajić iz Kuvajta, biskup banjolučki Franjo Komarica, nadbiskup i metropolit đakovačko-osječki Marin Srakić i nadbiskup barski Zef Gashi, te drugi nadbiskupi i biskupi iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske,

Drinske mučenice NOVE BLAŽENICE CRKVE U HRVATA

Ivan Katavić

Slovenije, Crne Gore, Mađarske, Makedonije, Albanije kao i biskupski delegati.

U koncelebraciji svete mise bilo je 450 svećenika, te oko 700 časnih sestara, među kojima najveći broj redovnica Kćere

ri Božje ljubavi. U Zetru je 24. rujna stiglo oko 18 000 vjernika - iz mjesnih crkava u Bosni i Hercegovini, te iz Hrvatske, Slovenije, Crne Gore, Mađarske i drugih zemalja.

Olimpijska dvorana Zetra toga dana bila je najveća crkva u Bosni i Hercegovini. Volontiralo je oko 200 mlađih. Pod svetom misom pjevao je zbor od 1200 pjevača. Sve je izgledalo veličanstveno.

Svoj doprinos ovom događaju dali su i brojni mediji. Televizijski prijenos izravno su prenosili Radio-televizija BiH, Hrvatska televizija, Hrvatski katolički radio, Radio Marija Hrvatske i BiH, te brojni drugi mediji.

Mora se priznati da je bilo zadivljuće taj dan vidjeti tolike hodočasnike koji su pristizali iz raznih krajeva Hrvatske, Slovenije, Austrije, Mađarske, Kanade, SAD-a, pa sve do dalekog Brazila.

No, ono što je svakako činjenica i što se često ponavlja na sličnim događajima bitnim za ovaj narod jest mali odaziv hodočasnika iz Bosne i Hercegovine, kojima je Sarajevo i olimpijska Zetra toga 24. rujna bila najbliža. Nije problem blizina, nego opća nezainteresiranost za sve ono što su Drinske mučenice dale za ovu zemlju i ovaj narod. To je primijetio i sam nadbiskup vrhbosanski, Vinko kardinal Puljić koji je u jednom intervjuu kazao:

"Možda sam osjetio da ljudi po župama na terenu nisu shvatili sve vrijednosti i dostojanstvo događaja, tako da mi je to malo žao i to je dokaz da mi ne znamo svoje voljeti. Evo, to je jedan mali moj osjećaj koji ne mora biti točan, ali gledajući na terenu kako se reagira, ovdje bi se trebalo oslobođiti od svake politizacije i gledati na to kao na vjernički čin, prihvati ga i radovati mu se."

Duboko sam siguran da Drinske mučenice i danas zagovaraju s Neba za, kako su i same znale reći, ovu krvavu Bosnu. No, da se ne bi puno bavili negativnim, vratit ćemo se na ono pozitivno.

Posebno velik broj hodočasnika u Sarajevo je došlo iz Požeške biskupije, jer iz ove biskupije potiče blažena s. Jula Ivanišević. Sestra Jula Ivanišević rodom je iz Starog Petrova Sela. Upravo župljeni župe Starog Petrovog Sela došli su uveličati slavlje beatifikacije. Među njima je Antun Prpić, sadašnji župnik župe Staro Petrovo Selo.

"Mi smo ponosni jer sestra Jula Ivanišević dolazi iz naše župe. To je važno, jer često o svetima razmišljamo kao o nekim ljudima koji su nekad davno negdje živjeli, daleko od nas. Ovo je dokaz da se svetac ili Božji ugodnik postaje i tu, u našoj sredini u svakom zvanju i u svakom poslu. Nekako nam to približava svete, i one o kojima smo do sada možda više čitali, a sada ih tu pored nas imamo kao primjer i uzor", kazao je velečasni Antun.

Iz župe Požeški Brestovac nedaleko od Požege sa skupinom hodočasnika do-

šao je i velečasni Franjo Nenat koji nije krio zadovoljstvo posjetom Sarajevu.

"Mi smo došli radi potvrde te ljubavi što su je one iskazale, da i svoju vjeru učvrstimo, da budemo i hrabri i jaki kao što su one bile. Ne možda na onakav način, nego u svom svagdašnjem životu", kazao je velečasni Nenat.

Podršku su došli dati i brojni hodočasnici iz Republike Slovenije, jer dvije sestre mučenice potječu iz ove zemlje, sestre Krizina Bojanc i Antonija Fabijan.

"Došli smo u Sarajevo s dva autobusa. Ovaj događaj nam jako puno znači jer svi moramo živjeti sa savješću da svi oni koji su mučenički umrli, zadužil su nas i da i mi naš život posvetimo u činjenju dobrih djela," kazala je Arjanca Tršćina Rantić, jedna od hočasnica iz Slovenije.

Među hodočasnima iz Bosne i Hercegovine bio je i fra Ivan Nuić, profesor na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom.

"Ja sam došao sa skupinom hodočasnika iz župe Pleternica kod Požege. Vidim da je to za njih jedno veliko veselje. Oni su se za to pripremali puno više nego ja, uvježbavanjem zborskog nastupa. Vidim da je to uistinu jedan događaj s kojim se suživjelo puno ljudi i vidim da su ljudi uistinu ispunjeni srećom, da im je to jedno veliko zadovoljstvo", kazao je fra Ivan.

Beatifikacija Drinskih mučenica posebna je bila radost za sestre Družbe Kćeri Božje ljubavi. Sestre su mjesecima s puno požrtvovanosti i ljubavi radile u samoj pripremi.

U crkvi Kraljice Krunice na Banskom brijeugu bila je organizirana trodnevnička, duhovna priprava za svečani čin beatifikacije, te bdijenje gdje su se sestre po-

sebno potrudile da prikažu scenski život sestara mučenica. Prvo proglašenje blaženim iz njihove Družbe, došle su podržati sestre sa čak tri kontinenta.

Sestra Melania Cvrtak, rođena Bugojanka, danas na službi na Kosovu kaže da je beatifikacija Drinskih mučenica za nju posebna radost:

"To su moje susestre koje su izgarale za ovu Družbu. One su za mene poticaj da budem vjerna Isusu Kristu, zaručniku moje duše".

Iz dalekog New Yorka stigla je sestra Mary William sa svojih pet susestara.

"Mi smo jako ponosne jer su naše sestre dale život za zvanje, Družbu i Crkvu katoličku. One su ustrajale u svojim zavjetima", kazala je sestra Mary William.

Sestra Ivana Margarin u Sarajevo je stigla iz samostana Nova Ves kod Zagreba.

"Za mene ovaj događaj predstavlja jednu veliku radost, ali istodobno i jedan veliki poticaj, kao i za svaku mlađu sestruru ove Družbe i Provincije. Vidimo da i u današnjem svijetu još uvijek ljudi prepoznaju one prave vrednote. S druge strane možemo gledati te sestre kao svoje starije sestre, kao svoje mame, kao svoje bake, koje su živjele istu karizmu koju živimo i mi danas. I one su nam pravi dokaz da se po toj karizmi može posvetiti. S druge strane smatram da je ova beatifikacija znak koliko Bog drži i vodi našu Družbu i koliko nas voli", kazala je sestra Ivana.

Iz samostana Nova Ves kod Zagreba je i sestra Marija Beroš.

"Teško je opisati, ono što proživljavam u srcu. Bog je počastio ne samu našu Družbu nego i cijelu Crkvu sa ovim novim blaženicama.

Misljam da se cijelo nebo raduje i sama naša utemeljiteljica koja je još uvijek službenica Božja. Naših pet blaženica, mogu nam biti samo uzor - kako živjeti. To ne znači da su one bile savršene i da nisu ni u čemu grijesile, nego su nam primjer kako slijediti Krista, kako se boriti kroz život. Ono što mene posebno dira kod njih je to što, kad promatram njihovu zajednicu od najstarije sestre Berchmane do Bernadete, to su različite godine, različite dužnosti, različiti karakteri, iz različitih zemalja dolaze, ali su bile jedno u toj različitosti", kazala je sestra Marija.

Iz gradića Swaffham iz istočne Engleske, gdje su sestre prvi put došle 1914. godine u Englesku, u Sarajevo je došla sestra Thomas More.

"Smatram da je najvažnije da je žrtva ovih sestara prepoznata, to jest žrtva za očuvanje zavjeta čistoće. Vrlo mi je draga da mogu sudjelovati u ovom slavlju i biti u zajedništvu sa sestrama Kćeri Božje ljubavi iz cijelog svijeta", kazala je sestra Thomas More.

Među brojim svećenicima koji su koncelebrirali u svetoj misi bio je i Josip Blažević, franjevac konventualac iz Zagreba.

"One su u našem vremenu jedna iznimno značajna poruka da se isplati biti Kristu vjeran unatoč svim nedaćama života, jer sve prolazi, a jedino Isus Krist ostaje", kazao je Blažević.

Iz Beogradske nadbiskupije u Sarajevo je došao je fra Leopold Rohmes, generalni vikar nadbiskupa beogradskog.

"Jako sam ponosan što su sestre dale svoj život za Bosnu, a ja sam Bosanac na službi u Beogradu. Ovo je veliki događaj za Crkvu u Bosni i Hercegovini, na poseban način u ovom vremenu da se vidi, da

je bilo uvijek zdravih, nadobudnih osoba, koje su znale žrtvovati svoj život i Bogu služiti onako kako treba", kazao je fra Leopold.

Fra Lovro Gavran, provincijal Franjevačke provincije Bosna Srebrena o beatifikaciji Drinskih mučenica je kazao:

"Ovo je izvanredan dan za čitavu Katoličku crkvu BiH. Nisu tako česti slučajevi da se netko proglašava blaženim. Ovdje je riječ o proglašenju blaženim pet mučenica, to nije malo. Kad se jedna proglašava blaženim, to je velika svečanost. Sjećamo se kako je to bilo kada je proglašen blaženim Ivan Merz u Banjaluci. Ovdje je pet blaženica iz drugih naroda i država, a živjele su službe ovdje kod nas. Svih pet je mučeno u vrijeme Drugog Svjetskog rata, faktički bez ikakva razloga. Nije bila u pitanju ni nacija, ni borba, ni neka nevolja, nego jednostavno vjerska mržnja. Mi kao Franjevačka provincija Bosna Srebrena, kako smo sretni da imamo te mučenice, u čijem procesu beatifikacije sudjelujemo od početka i nastavljamo tu suradnju, na slavu našega naroda".

Biskup banjalučki Franjo Komarica je također uputio nekoliko riječi:

"Ovo je Božji dar, trebamo ga kao takvog gledati u ovom trenutku življenja naše domovinske Crkve, koja je prolazila kroz dramatična vremena u prošlim stoljećima. Ovo je jedan mali kamenčić njezinog identiteta. Da su ove službenice Božje bile spremne za Krista i njegovo evanđelje, dati najviše što su mogli, ne samo svoje živce, vrijeme, um i srce, nego i svoje živote. Ne može čovjek sam sebe učiniti mučenikom, to je Božji dar čovjeku i čovjekova suradnja sa tim darom. Zahvaljujemo Bogu za ovaj dar i našim dragim blaženicama. Mi iz Banjalučke biskupije smo svjedoci da je osam svećenika ubijeno u ovoj biskupiji. Doći će vrijeme kada će i njih Crkva proglašiti uzorima".

Dan nakon beatifikacije u crkvi Kraljice Krunice služena je misa zahvalnica za nove blaženice, čime je obilježena stota obljetnica od izgradnje spomenute crkve. Nakon toga u Goraždu na mjestu gdje su četiri sestre prije 70 godina mučenički ubijene, otkrivena je spomen-ploča u čast pet katoličkih redovnica, koje su nedužne prolile svoju krv, boreći se za svoje ideale.

Na koncu vas pozivam dragi čitatelji da se utječete zagovoru Drinskih mučenica u svim vašim problemima i poteškoćama.

13/XI-93 Subota

Žalosni dan.

Ubojstvo naše braće u 13,00^h

fra Nikice Miličevića,
gvardijana i župnika,
fra Leona Migića,
vikara i kapelana.

Pokoj vječni daruj im Gospodine,
i svjetlost vječna svjetlila njima.
Počivali u miru Božjem.

Dogodilo se ovako:

U 12.55^h čuo sam neku galamu. Pogledao sam kroz prozor. Vidim četvoricu, trojicu u vojničkoj uniformi, četvrti u crnom kaputu. Jedan tjeru pred sobom fra Leona i reče mu: "Stoj tude na stepenicama!", koje vode u samostan. Fra Leon je sišao sa stepenicu i stao. Uto se pojavi fra Nikica. K njemu pristupi vojnik. Udari ga šakom u lice, nogom u mošnje, opsuje mu ustašku majku i potjera ga u samostan. Ubrzo, čuo se pucanj rafala od kojeg je ubijen fra Nikica, a fra Leon ranjen, i pao pred vratima blagovaonice. Ubojica je pristupio fra Leonu, udario ga nogom uz riječi: "Diži se!" Kad se podigao, sasuo mu je rafal u zatiljak.

Zadnje riječi fra Leona bile su: "Nisam ništa kriv", a fra Nikice, kad mu je ubojica govorio da će ga ubiti: "Ubij!" Zločinac je izvršio svoj naum. Fra Nikica je pao među dva krila vrata na hodniku. Nakon zlodjela, povukli su se. Sve je ovo promatrao časni brat fra Tomislav Tomičić, kojega je držao jedan od razbojnika na stepenicama koje vode na prvi sprat. U kući, tuga, žalost i strah. Dvije djevojke, Ivona Skoković i Snježana Bošnjak skočile su sa verande i otišle obavijestiti SUP. Stipo Tuka i Ivo Debeljak skočili su sa verande. Stipo se sakrio među drva, a Ivo na štalju. Ubrzo je stigla vojna policija. Ja sam bio pred muzejom, i otvorio im vrata. Drugi dio vojne policije uletio je u razgovornicu i naredio da svi poliježu i stave ruke za vrat. Tako ih je zatekla civilna policija i naredila da ustanu. Vojna policija, a i civilna, počeli su pregled po sestarskim prostorijama. Ja sam pošao za vojnom policijom i došao do vrata, i vidim gvardijana mrtva. Rekao sam: "Moj gvardijan ubijen; ovo se nije dogodilo ni za vrijeme Turske." Ugledah sestruru Krunoslavu, reče mi: "Ubili su fra Leona!"

Na dan pogibije braća su slavila svetu misu, pripremili se za propovijed na ne-

UBOJSTVO FRATARA U SAMOSTANU

Godine Gospodnje 1993.

Kroničar

Fra Miroslav Krajinović Carko

djeljnoj misi, a i za svoje imendane, sv. Nikola Tavelić – fra Nikica slavio, a fra Leon brata Leona ovčicu Božju. Fra Leon je bio miran. Ovčica Božja. Ljubio je Boga i sva stvorena Božja. Najdraže mu je bilo, poslije obavljenih dužnosti, otići u prirodu, često uz pratnju životinja. Obradovao bi braću donoseći gljiva, voća i čajeva koje bi našao na šetnji. U grad nije zalazio i tako rijetko i svoje posjećivao. Fra Niki-ca je bio razgovorljiv. Dobra srca i sva-kom je pomagao govoreci: "Daju nama, dajmo i mi drugima." Za kuću se izvan-redno brinuo. Kad bi pošao na duži put, pitao bi: "Šta komu treba, nek napiše." I zaista bi donio, pa ponešto i tko nije ništa tražio.

Braća su ležala mrtva. Počela saslušanja. Kad su policije otišle, počelo je spremanje braće. Sestre su pripravile potrebno, a Ivo Mijatović i Alojzije Skoković braću su oprali od krvi, obukli i stavili u mrtvačke sanduke. Oko 22,00^h sata braću smo prenijeli u crkvu, pomolili se u tišini, izšli i povukli se u svoje sobe. Kako nam je bilo, teško je izreći. Sama Božja milost krijeplila nas.

14/11-93 Nedjelja

Koncelebracija:

fra Vitomir dr. Slugić,
fra Tomislav Trogrlić,
fra Miroslav Krajinović.

Pred nama u lijesovima naša braća. Htjeli smo danas sahraniti našu braću. Morali smo odgoditi radi obdukcije.

15/11-93 Ponedjeljak

U toku noći obdukcija u specijalnoj bolnici. Prisustvovali: Ivo Mijatović i Stipo Tuka. U 12,30^h zadušnice, u 13,00^h sati krenuli smo na Karaušu. Križ nosi Mare Marijanova, unuka Franje Jukića. Vojnici i policija nose pokojnu braću i osiguravaju sprovod. Prati nas sitna kiša. Položili smo braću u kriptu kapelice. Iz grada bili: Matan Vukoja, Slavko Babić, Zoran Miličević, Štefica Šafradin i Ljubica Grgić žena Ante, koja je donijela buket cvijeća u kriptu. Svi skamenjeni. Fra Tomislav Tomičić glasno u kripti plakao, voljela ga pokojna braća, a i on njih.

U našu kuću nastanili se Matan Vukoja i Slavko Babić. Morali napustiti vlastite kuće. U 16,35^h SUP počeo opet saslušanja.

Bl. Katarina Kotromanić

posljednja bosanska kraljica

Malo prije svoje smrti, 54-godišnja kraljica Katarina potpisala je oporuku, koju joj je sastavio carski notar svećenik Ante iz Splita, koji je tada službovao u Rimu pri Svetom Petru, a za svjedoček je pozvala rapskog arhiđakona Juru de Marinellisa, koji je tada bio na službi u Rimu, i šest frata iz Rima. Glavna oporučna odluka kraljice Katarine, kao zakonite predstavnice bosanskoga kraljevstva, odnosi se na bosansko kraljevstvo: ostavlja ga Svetoj Stolici ako se njezina djeca ne vrate na katoličku vjeru.

Piše Nikica Vujica

Utorak, 25. listopada je blagdan blažene Katarine Kotromanić, posljednje bosanske kraljice. Na taj dan, a to je dan njezine smrti, vjernici – katolici u Bosni se posebno mole za Domovinu Bosnu i Hercegovinu.

Bobovac je srednjovjekovni grad bosanskih kraljeva. Padom Bosne 1463. godine, kraljica Katarina sa svojim dvorom bježi na ljetnikovac u Koso grad, tj. grad na kosi ili uzvišici, u blizini današnje Fojnice. Turci su njezinu djecu zarobili, a kraljica je iz ljetnikovca uspjela pobjeći, pa preko Dubrovnika doći do Rimu.

Na poseban način blažena Katarina Kotromanić slavi se u našoj Kraljevoj Sutjesci, nedjeljom iza blagdana. I ove godine će iz naše župe ići hodočasnici u samostan svetog Ivana Krstitelja u Kraljevu Sutjesku, našoj kraljici. Katarina je bila članica Trećega reda svetog Franje, pa će gotovo svi trećoredci iz Bosne taj dan biti u Kraljevoj Sutjesci.

Naša kraljica Katarina umrla je u Rimu, 25. listopada 1478. godine. U Vječni grad nisu, dakako, dolazili samo oni koji

su poticaj dobili iz hodočasničkih pobuda. Bilo je to i mjesto u kojem su sigurno sklonište nalazili i bjegunci pred turskim zulomom. Tako se u drugoj polovici 15. stoljeća u Rimu našlo više prognanika iz porobljenih krajeva, među njima i posljednja bosanska kraljica Katarina Vukčić Kosača, žena nesretnoga bosanskoga kralja Stjepana Tomaša. Premda je stalno čeznula za rodnom grudom, ova je pobožna i dobra žena umrla je daleko, u Rimu. U Vječnomu je gradu provela posljednjih dvanaestak godina života, vršeći nadasve djela pokore i milosrđa. Kroničari bilježe kako je nesretna bosanska kraljica, ostavši bez muža, kojega su Turci prijevarom ubili, i djece, koju su odveli u roblje, uspjela zajedno s dijelom svoga prebjegloga dvora doći u Rim, pod papinu zaštitu, i da je posebno aktivno djelovala za slavlja jubilejske 1475. godine, obilazeći i ona rimske bazilike i prikupljajući oproste za sebe i za svoje pokojne. Blještavi sjaj ovoga renesansnog jubileja nije omamio ovu pobožnu i da-

Crkva Santa Maria Aracoeli, posljednje počivalište bosanske kraljice

režljivu ženu, koja je svoja dobra razdijelila, ne zaboravivši pri tom ni potrebe hrvatske kolonije u Rimu.

Malo prije svoje smrti, 54-godišnja kraljica Katarina potpisala je oporuku, koju joj je sastavio carski notar svećenik Ante iz Splita, koji je tada službovao u Rimu pri Svetom Petru, a za svjedoček je pozvala rapskog arhiđakona Juru de Marinellisa, koji je tada bio na službi u Rimu, i šest frata iz Rima. U oporuci kao svoje baštinike određuje tri dvorske dame iz svoje pratnje, a gostinjcu sv. Jeronima ostavlja cijelu svoju kapelu, s oltarskim priborom, namještajem, liturgijskim ruhom i dijelom svetih moći. Glavna, pak, oporučna odluka kraljice Katarine, kao zakonite predstavnice bosanskoga kraljevstva, odnosi se na bosansko kraljevstvo: ostavlja ga Svetoj Stolici ako se njezina djeca ne vrate na katoličku vjeru.

Kraljica Katarina pokopana je u glasovitoj franjevačkoj crkvi Santa Maria Aracoeli na rimskom Kapitoliju, gdje joj se i danas čuva spomen, uklesan u kameni ploču na lijevom stupu, nešto ispred glavnog oltara. Nedavno, u povodu 521. obljetnice smrti ove žene, naš kardinal Vinko Puljić slavio je tamo svetu misu i podsjetio na ovu svetu kraljicu. A i ostali pobožni katolički hodočasnici iz Bosne danas joj iskazuju počast, u nadi da će i Crkva skoro priznati njen glas svetosti.

Kada smo već kod naše Katarine Kosače, zgodno je spomenuti da je u Rimu u isto vrijeme našla utočište i ciparska kraljica Karlota, koja je poput naše bosanske kraljice morala izbjegći pred prodorom turske mornarice.

Grob kraljice Katarine

Uz svetkovinu Svih svetih i Dušni dan zgodno je govoriti o vjeri u uskrsnuće mrtvih. Čitamo u evanđelju kako Saduceji pitaju Isusa o uskrsnuću mrtvih, jer oni u to uskrsnuće nisu vjerovali. Oni pričaju Isusu kako se jedna žena sedam puta udavala, čija će onda biti na drugom svijetu. Isus im odgovara da je drugi svijet drugačiji, da tamo nema ni ženidbe ni udaje, nema ni začeća ni rada. Nema više ni umiranja. Uskrsnuli će biti slični anđelima, to će biti preobraženi život. Sada Isus iznosi jedan razlog vjere u uskrsnuće. Bog je Bog živih, a ne mrtvih; Mojsije naziva Boga, Bogom Abrahama, Izaka i Jakova, što pokazuje da je on Bog živih i da mrtvi uskrsavaju te dalje žive. Bog je, dakle, Bog živih, on je Stvoritelj života, i po svojoj volji stvara život. Budućnost je uvijek cilj života.

Ima i danas mnogo ljudi koji ne vjeruju u uskrsnuće mrtvih. Po njima, kad se umre sve prestaje, smrt ima zadnju riječ. Uskrsnuće je zato novo stvaranje, nije to više materijalni život, nego život sličan anđeoskom. Uskrsnuće je drugi Božji svijet. Nema više ni kostiju ni mesnog tijela. Uskrsnuće tijela zapravo je srž i cilj kršćanskog navješčivanja. Čovjek je pozvan na novi život koji je za njega spasenje. Čovjek je sada preobražen i primljen u Božji svijet. Tko u Bogu umire, već živi kao novi, uskrsli čovjek. Mrtvi se sada povezuju sa živima. Nebeska majka Marija, na nebo uznesena, slika je uskrsnuća, života poslije smrti. Molitva kojom uskrsli mole za žive, nalik je molitvi kojom ljudi mole jedni za druge.

Mnogi nažalost misle da je uskrsnuće samo mit, bajka kojom se tježe oni koji imaju težak život. Ali kršćanstvo kaže, oslanjajući se na evanđelje, da će uskrsnuli biti slični Bogu, neće više biti tijela i krvi, nego stvaralačka moć Božja. Čovjek za takvo nešto uvijek traži jedan znak, dokaz. Nažalost, ono što je nadnaravno, što nas nadilazi, uvijek je otajstveno. Tako je tajnom obavijen i život poslije smrti. Život poslije smrti prihvata se vjerom kao i Bog, i sve što je nad nama.

Samo ako povjerujemo u Boga – koji sve živo zove u život i daje mu život, i taj život podržava i nosi, a uskrišava i mrtve – može se čovjek nečemu nadati, može se za nešto oduševljavati, zanositi se za pravdu, slobodu i druge ideale, odnosno vrednote.

Solženjicin u jednom svom romanu opisuje kako u logoru, u Sibiru, usprkos svakodnevnim poteškoćama (glad, pre-

Uskrsnuće mrtvih

Samo ako povjerujemo u Boga – koji sve živo zove u život i daje mu život, i taj život podržava i nosi, a uskrišava i mrtve – može se čovjek nečemu nadati, može se za nešto oduševljavati, zanositi se za pravdu, slobodu i druge ideale, odnosno vrednote.

Nikica Vujica

komjerni rad, studen i tučnjava), ipak u ljudima ne nestaje volje za životom. To je ono što je Isus rekao, da je život jači od smrti. Jedan čovjek izdržao je osam godina mučenički život u Sibiru, u stepi. Kad su ga otpustili, iako je bolovao rak, bio je to za njega kao doživljaj Uskrsa. Primao je injekcije i tablete, infuzije i operacije, doživljavao je dane pun smrtnog straha, a ipak je sanjao negdje u proljeće sjesti pod rascvjetano drvo i popiti šalicu kave. Sanjao je o uskrsnuću u jedan bolji život.

Kako objasniti, osim želje za uskrsnućem, da je čovjek koji je došao iz rata s amputiranim nogom našao svoju ženu koja ga je vjerno čekala, te su oni zajednički radili na obitelji i tako je nastala brojna obitelj koja je vjerovala u uskrsnuće mrtvih, jer žena se osjećala kao da je i ona sama uskrsnula? Ima jako mnogo primjera da čovjek ne ugiba kao životinja. Izvještaj da se razapeti Isus ponovno

ukazao svojima, pečat je sve ljudske nade da se život ulijeva u život.

Život poslije smrti neće biti jednak za sve, zavisno o tom kako su živjeli ovdje na zemlji, što su zaslužili. Cilj je našeg života budući blaženi život kod Boga. Svoju sreću ne možemo naći ovdje na zemlji, nego u gledanju Boga i životu s njim. Zato nas Crkva uči ovako: Na svijetu smo zato, da Boga upoznamo, da ga ljubimo, da mu služimo i tako u nebo dodemo. Isus nam je obećao: "Ja sam uskrsnuće i život", a također je rekao: "Idem, da vam pripravim mjesto", i: "Tko u mene vjeruje, živjet će ako i umre."

Kako će biti u nebu? Sveti Pismo odgovara na to pitanje ovako: "Oko nije vidjelo, uho nije čulo, srce nije osjetilo što je Bog pripravio onima koji ga ljube". Nažalost ima i pakao kao vječna muka i patnja. Duše koje se tamo nađu ne mogu više ljubiti, mogu samo mrziti.

Opraštanje

Refren pjesme "Za tebe" koju izvodi grupa "Gazde" kaže: "Nekog moram voljeti, nekome se radovati, s nekim ja moram maštati, nekome moram praštati." Zadnje tri riječi ovoga refrena izriču, čini mi se, nešto neuobičajeno. Obično se misli, kada je riječ o oprštanju, da želju za oproštenjem izriče krivac kojega zbog počinjenog zla peče savjest te mu je zbog toga žao. No, ovdje je izrečeno nešto potpuno obrnuto. Ovdje se kaže kako ja imam potrebu nekome praštati. Tu se sama potreba oprštanja kao takva stavlja na prvo mjesto. Čini mi se da je tu sadržan jedan dublji smisao ove činjenice oprštanja nego je to slučaj u običnom, nedovoljno reflektiranom, razgovoru. Ove riječi me navode na zaključak da se ustvari čitav život sastoji u oprštanju u smislu prihvaćanja i podnošenja drugoga tj. svih njegovih životnih perverzija i devijacija. To se pak prvenstveno događa u dubljoj, intimnijoj povezanosti dviju osoba (ljubavna povezanost, prijateljska, povezanost roditelja i djece itd.) Richard P. Walters tvrdi da se do istinskog, dubljeg odnosa s nekom osobom može doći samo onda ako je se spremno praštati. Bez oprštanja u ovom smislu podnošenja i prihvaćanja nema intimne povezanosti dviju osoba. Naravno da onda u ovakovom slučaju uz oprštanje, ne samo nanesenih uvreda, nego oprštanje drugog čovjeka kao takvog kakav on jest, nužno ide i još jedna kategorija ljudskog života, a to je ljubav. To je ona kategorija koja nas sili na neostajanje u *statusu quo* onoga što smo oprostili (čitaj prihvatali) kod druge osobe, nego nas sili na pokušaj zauzimanja u smislu korekcije ukoliko se radi o životnim perverzijama i devijacijama. Na taj način se oprštanje i ljubav nadopunjaju premda je veoma diskutabilno je li u ljubavi uop-

Pravo oprštanje mora biti potpuno, oprštanje iz ljubavi, i sa strane onoga koji prašta potpuno zaboravljeno kao i krivica koja se prašta. Takvo oprštanje, psihološki gledano, naziva se terapeutskim oprštanjem jer ono liječi emocionalne rane. U tom smislu čovjek ne prašta da bi tako izvršio svoju religioznu obvezu, ispunio zakon, na koncu konca bio dobar, nego zato da bi bio sretniji, da bi se uopće omogućio ljudski život kako na socijalnoj tako i na individualnoj razini. To je, čini mi se, ono što izražavaju riječi pjesme "nekome moram praštati". Drugačije se to može reći s nekim moram biti tako intimno povezan da ga potpuno poznajem te mu kao takvom oprštam (prihvaćam ga) i osjećam se prihvaćenim, uz stalnu prisutnost korekcije na koju sili ljubav.

Ivica Studenović

će moguće oprštanje u uobičajenom smislu riječi. Odnosno, drugačije rečeno, može li u ljubavi doći do osude ljubljene osobe koja izvire iz dubine bića i koja bi se samo istinskim oprštanjem mogla otkloniti. Prije sam mišljenja da je u zainsta istinskoj ljubavi bilo koje vrste, sve već unaprijed oprošteno. Apsolutizaciju ovakvog shvaćanja vidimo, čini mi se, u Bogu.

Osim ovakvog shvaćanja oprštanje se može shvatiti i potpuno površno. Recimo oprostit ču nekome tko mi je nanio zlo jer to od mene traži moja vjera, ali s njim ne želim više imati nikakva posla. Takvo "oprštanje" nazivam oprštanjem iz dužnosti. Nešto slično izriče i često korištena fraza "mogu oprostiti, ali ne mogu zaboraviti". U biti ovo je samo jedan od načina da se kaže *neću oprostiti*.

Oprštanje nadalje može biti i oprštanje iz bontona što je također manjkavo, ali ipak potrebno. Pravo oprštanje mora biti potpuno, oprštanje iz ljubavi, i sa strane onoga koji prašta potpuno zaboravljeno kao i krivica koja se prašta. Takvo oprštanje, psihološki gledano, naziva se terapeutskim oprštanjem jer ono liječi emocionalne rane. U tom smislu čovjek ne prašta da bi tako izvršio svoju religioznu obvezu, ispunio zakon, na koncu konca bio dobar, nego zato da bi bio sretniji, da bi se uopće omogućio ljudski život kako na socijalnoj tako i na individualnoj razini. To je, čini mi se, ono što izražavaju riječi pjesme "nekome moram praštati". Drugačije se to može reći s nekim moram biti tako intimno povezan da ga potpuno poznajem te mu kao takvom oprštam (prihvaćam ga) i osjećam se prihvaćenim, uz stalnu prisutnost korekcije na koju sili ljubav.

No, u oprštanju može doći i do raznih devijacija, odnosno ono se može graditi na krivim temeljima. Tako npr. možemo nekome oprštati da bismo se nad njim osjećali superiornijima. Oprštati možemo u želji da pobijedimo neprijatelja pokazujući mu kako smo mi dobri. U tom slučaju oprštanje se upotrebljava kao efikasno oružje osvete te bi to bilo osvetničko oprštanje koje ni u kom slučaju nije terapeutsko, a kamoli kršćansko. Kršćansko oprštanje jest samo oprštanje iz ljubavi odnosno oprostiti iz ljubavi znači uvidjeti i emocionalno prihvati kako uopće nema, niti je bilo ičega, što bismo mi trebali oprostiti tj. shvatiti da uopće nismo trebali ni osuditi, odnosno, mrziti drugu osobu. Ukoliko bi se to tako razumjevalo onda u kršćanstvu ne bi trebala uopće postojati kategorija oprštanja jer za tim ne bi bilo potrebe budući da ja kao uvjereni i praktični kršćanin drugu osobu uopće ne mogu osuditi.

Sve ovo rečeno, na prvi pogled, odnosi se na antropološku razinu, no čini mi se da nije ništa drugačije, isključimo li navedene devijantne oblike oprštanja, ni u odnosu prema Bogu. Možda bismo riječi iz pjesme "nekome moram praštati" mogli shvatiti i kao odraz Božje bîti u čovjeku koji je njegova slika i prilika. Bog "mora" praštati jer mu je to bit; "mora" praštati svima jer je apsolutan. Čovjek ima potrebu da to čini barem nekome, da bi bio sretniji, da bi mogao s nekim uspostaviti bilo kakav kontakt, a osobito intimniji, i da bi socijalni suživot uopće bio moguć.

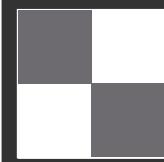
Hrvatski dom, hrv. kat. prosv. društva „Rodoljub“ u Fojnici.

Osnivanje kulturno-prosvjetnih i drugih društava hrvatskog stanovništva u Fojnici bilo je u skladu s općim ciljevima i oblicima društvenog organiziranja unutar hrvatskog nacionalnog pokreta u Bosni i Hercegovini. Njihov osnovni cilj bio je okupljanje svih Hrvata na kulturnim, prosvjetnim i gospodarskim osnovama i u tim okvirima buđenje i razvijanje nacionalne svijesti. Ovom aktivnošću u Fojnici rukovodili su franjevci i nekolicina najuglednijih građana.

Inače, franjevci su još od ilirskog pokreta, sredinom 19. stoljeća, imali vodeću ulogu i u ovim oblastima života vjernika, tako da su u fojničkim hrvatskim društvima, sve do 1918. godine, bila iskazana i njihova uloga i prožimanje nacionalnog rada vjerskim sadržajem i interesima Crkve.

Franjevci su u Fojnici 1896. godine osnovali Hrvatsko čitalačko, tamburaško, pjevačko i zabavno društvo pod nazivom "Veselica". Nakon nekoliko godina rada ovo društvo se ugasilo pa je **fra Alojz Cvitanović** 1906. godine osnovao Hrvatsko katoličko prosvjetno društvo "Rodoljub", koje je radilo sve do 1918. godine kada su mladi članovi istisli franjevce iz odbora.

HRVATSKO KATOLIČKO PROSVJETNO DRUŠTVO

RODOLJUB

FOJNICA

Jakov Gavran i Sandra Biletić

U prvom članu Pravila ovog društva navedeno je da se zbog riječi "katoličko" ovo društvo ne tumači kao stroga vjerskom ili religioznom institucijom jer je naziv društva zadržan radi čuvanja i poštivanja društvenih tradicija i njegovog prvobitnog karaktera. Svrha ovog društva bila je buđenje i njegovanje kršćansko-katoličke svijesti i osjećaja, buđenje rodoljubnih osjećaja, hrvatske svijesti, domovinske ljubavi i širenje narodnog prosvjećivanja.

Godinu dana nakon osnivanja, uz velike materijalne žrtve, društvo "Rodoljub" sagradilo je Hrvatski dom (današnja zgrada kina), koji je bio prvi ove vrste u Bosni i Hercegovini. Hrvatski dom je

postao središte društvenog života i prosvjetnog rada hrvatskog stanovništva u Fojnici i okolini. U okviru društva osnovana je knjižnica i čitaonica.

Centralna figura ovog društva bio je njegov osnivač **fra Alojz Cvitanović**, koji je bio rukovoditelj izgradnje doma i učitelj omladine u pjevanju, sviranju tambure i glumi.

Upravu ovog društva sačinjavali su: **fra Dominik Gojsilović**, predsjednik; **Marko Kulier**, potpredsjednik; **fra Alojz Cvitanović**, tajnik (sve do svoje smrti krajem 1911. godine); **Ivan Kulier Martin**, rizničar; **Niko Iličić**, knjižar; te **Marijan Dragičević**, **Ivo Kalamut**, **Ivo Knežević** i **Anto Iličić**, odbornici društava; i **Mato Trograničić**, zamjenik odbornika.

Društvo se izdržavalo redovitim članarinama, darovima i prihodima sa društvenih zabava. U slučaju dobrovoljnog raspuštanja društva, društveni imetak pripao bi društvu sa sličnim ciljevima i programima kao "Rodoljub". Ukoliko takvo društvo ne bi postojalo u Fojnici, imetkom bi raspolagala "Napretkova" podružnica u Fojnici za potporu đaka i naučnika iz kotara fojničkog, a ukoliko ne bi postojao ni "Napredak" imetkom bi raspolagao Franjevački samostan u Fojnici.

Nermina Omerbegović

rođena je 1964. u Sarajevu. Radi kao novinarka u Federalnoj novinskoj agenciji BiH (FENA BiH).

Poeziju i književnu kritiku objavljivala je u listovima i časopisima *Oslobodenje*, *Balcanis*, *ProFemina*, *LeteR International*, *Život*, *Lica*, *Apokalipsa*, *Plima*, *Odrek*, *Secesija*....

Stipendista je Austrijskog kulturnog foruma Varšava 2005. godine. Učesnik je domaćih i međunarodnih pjesničkih susreta. Bila je član uredništva revije za kulturu *Balcanis* za BiH, te časopisa za kulturu *Lica*.

Pjesme su joj prevodene na poljski, njemački i engleski jezik. Do sad je objavila zbirke poezije "Odrastanja" (Društvo pisaca BiH, 1996.) i "Prizivanja dodira" (Synopsis, 2006.)

Na konkursu Centra za savremenu umjetnost za Novi spomenik u koautorstvu sa Aidom Pašić dobila je nagradu za rad "Eglen park ili Postament za podsjećanje", što je za sad njen prvi i jedini izlet u konceptualnu umjetnost. Rad se nalazi u Parku preko puta Predsjedništva BiH.

KAFANSKA GERILA

Pričali su o četnicima, ustašama, balijama.
Psovali političare i „njihove“
novinare, privrednike, pisce, slikare.
Sve one koji ne misle kao oni.
Psovali im majke.

Svi su sve znali.
I uredno su mi pripaljivali cigaretu.
Čudeći se mojim uzdignutim obrvama
I objašnjavali kako ovdje vladaju jezik mržnje.
Onaj medijski, a oni ga baš i ne vole.

A onda bi ušao neko
Od spominjanih
Ustajali bi
I ljubili ga u njegov
Do tad pljuvani obraz.

Zvali bi mi piće
Palili cigare.
Progоварали су jezikom ljubavi.
S određenim ciljem.
Da završe u mom
Krevetu.
A ja sam se smješkala
I gledala ispod oka.
Shvatajući kako završavaju naše
Revolucije.
Jednim pogledom
Na ljelinu dekoltea.

OD SEVDAHA

Srebren ibrik nemam
Ni bunar
Ni šadrvan
Rumen ružu sadila
Nisam
Nije mi momče udaralo
U tamburu
Ni vješalo se o mom vratu
Ni za oku zlata
prodali me nisu...

PROBA

Nasloni se
na mene
poigraj mi se prstima
predi mi
uz nogu
lagano
Dotakni mi
vrat.
I onda ću
znati
želim li te.
Samo budu
uporan...

KAD BI...

Krevet pričat zna.
Možda bi mi rekao
da su se tu desile
sve one
igre tijela.
Koje nam
pomjere živote.
Bar malo.
Da nisam
sanjala.
Ovako
ostaje tek nešto kao
ulegnuće, zalutala
kap ulja.
Ili ni to.
A s one strane
čežnje
ne vidim
ni tebe, ni njega
ni onog što dolazi.
Tek tijela
koja se prepliću.
Kao da
sanjam.

Katarinina marmelada

Stigla nam je jesen, a sa njom i mnogi radovi, kako ubiranje plodova naših ruku tako i spremanje zimnice. Pri razgovoru s mnogima čujem kako se spremaju razne salate, džemovi, sokovi i dr.

U domu Katarine Miličević svaki dan se kuha nešto od zimnice. Od mnogih recepata za spremanje salata i džemova odabrala sam ovu marmeladu jer je zaista ukusna i nije komplikirana za napraviti. Ako imate volje probajte!

Priredila Božana Tuka

PRIPREMA

5kg šljiva
3kg jabuka
1,5 kg šećera

Šljive oprati, očistiti od košpica i staviti kuhati. Dodati malo vode kako ne bi zagorilo. Jabuke oguliti, očistiti i staviti ih u lonac sa malo vode te kuhati na laganoj vatri otpriklike 10-tak minuta.

Šljive se kuhaju od 2 do 2,5 sata te im se zatim dodaju kuhane jabuke i šećer. Treba uprzivati uz neprestano mješanje do željene čvrstoće.

HOTEL "STARI GRAD"

10 komfornih soba, četiri apartmana, restoran, pivnica, čuvani parking...

RESTORAN "STARI GRAD"

ugodan ambijent, vrhunska usluga, bogata gastronomска ponuda, živa muzika - idealno mjesto za poslovne i obiteljske ručkove, romantične večere, rođendane, promocije...

Informacije i rezervacije
tel. 063 993 093

CATERING USLUGE: 063 478 464

OLD CITY PUB

house party, acoustic nights, koncerti, promocije pića, užarena atmosfera, ples i ludi provod... pravo mjesto za Vas

starigrad@prokoskojezero.com
www.prokoskojezero.com

BOSANSKA 102, 71270 FOJNICA
MOB.: 061 77 11 98, FAX: 030 832 332
E-MAIL: COLORARTFOJNICA@HOTMAIL.COM

DIGITAL PHOTO & VIDEO STUDIO

- *IZRADA FOTOGRAFIJA SA SVIH DIGITALNIH I ANALOGLIH MEDIJA
- *PROFESSIONALNO FOTOGRAFISANJE I OBRADA
- *PROFESSIONALNO VIDEO SNIMANJE I OBRADA
- *PRESNIMAVANJE (KASETE, DVD, CD, ...)
- *PRESLIKAVANJE FOTOGRAFIJA...

IZRADA REKLAMA I REKLAMNOG MATERIJALA

PRINTANJE
KOPIRANJE
UVEZIVANJE
VIZIT KARTE
PLAKATE
XXL POSTERI
BROŠURE
FLYERI
IZRADA BANERA
SITO TISAK
TAMPON TISAK
TISAK NA TEKSTIL

Vdruženje za sport i rekreaciju
KATARINA
Fojnica

OldTimer Club
F O J N I C A

A large photograph of a shiny red classic car, possibly a 1930s sedan, parked in front of a row of traditional stone buildings with tiled roofs. Several people are standing near the car and the buildings.

OLD TIMER KLUB FOJNICA
Fojnica, Rike Vrička 5/7
tel./faks: 030/830 001; tel.: 063/369 126
e-mail: otkfojnica@yahoo.com

IZ SAMOSTANSKE RZNICE

Fojnički grbovnik

12

KOTROMANOUIC

GRB OBITELJI KOTROMANIĆ

Obitelj Kotromanića vlada u Bosni od XIII. do XVI. stoljeća. Obitelj potječe od bana Prijezde (1254.-1287.). Sjedište obitelji je u župi Zemljak, u gradu Kotoru (sada Kotor Varoš). Po gradu Kotor naziva se sin bana Prijezde Stjepan I. Kotroman (1287.-1316.). Njegov sin naslijednik je Stjepan II. Kotromanić (1316.-1353.). Nasljeđuje ga Tvrtko I., prvo kao ban od 1353. do 1377. a potom kao kralj od 1377. do 1391. Sljedeći kraljevi su Dabiša, Jelna, Stjepan Ostojić (od njega potjeće pobočna loza Ostojića), Tvrtko II. (od njega potjeće loza Tvrkovića), Stjepan Ostojić, Stjepan Toma (od njega potjeće pobočna loza Tomaševića) i Stjepan Tomašević.

Nakon rasula Nemanjičke države u Srbiji 1371. godine, bosanski ban Tvrtko I., unuk srpskog kralja Dragutina, preuzima dio svoje baštine i 1377. godine kruni se za kralja Srbije. Tim se nazivom ponose Kotromanići cijelo vrijeme svojeg kraljevanja (do 1463. godine).